

Sukunimi	Etunimi	Henkilötunnus	Koepaikkakunta

HELSINGIN YLIOPISTON OIKEUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA

VALINTAKOE 24.5.2017 (suomenkieliset hakijat)

Lue tarkasti seuraavat ohjeet ja toimi niiden mukaisesti. Ohjeiden vastainen menettely koituu **hakijan vahingoksi**.

Nämä tehtävät ovat yhteiset **Helsinkiin** ja **Vaasaan** tutkintoa suorittamaan pyrkiville. Tehtäviä on **viisi**, jotka arvostellaan pistein 0–10. Enimmäispistemäärä on tällöin 50.

Tehtäviin **1 ja 2** vastataan niitä varten varatulle optiselle vastauslomakkeelle tehtävänannossa annettujen ohjeiden mukaisesti.

Tehtäviin **3–5** vastataan annetun vastaustilan mukaisesti. Kullekin vastaustilan riville saa kirjoittaa vain yhden tekstirivin. Ylimenevää osaa ei lueta. Käsi-alan tulee olla kohtuudella luettavissa.

Jokaiseen vastauspaperiin on kirjoitettava selvästi **vastaajan nimi ja henkilötunnus** niille varatuille paikoille, vaikka vastaus jätettäisiin tyhjäksi.

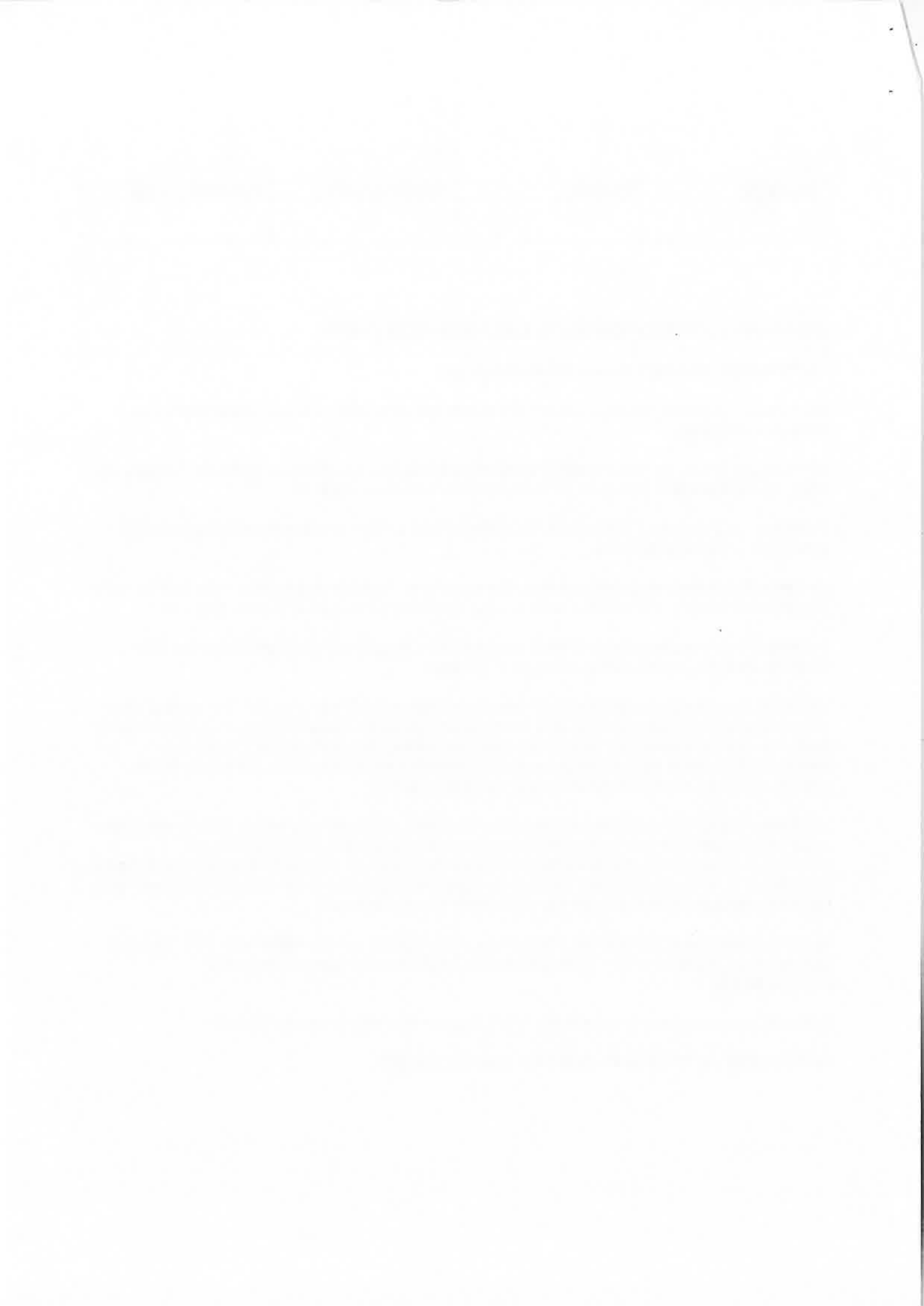
Vastauksia arvosteltaessa otetaan huomioon vain vuoden 2017 valintakoe kirjoissa esitetyt tiedot. Oikeustapauskysymysten arvostelussa noudatetaan kokonaisarvostelua, jossa merkitystä voidaan antaa vastauksen sisältämien tietojen ja vastauksen virheettömyyden lisäksi vastauksen johdonmukaisuudelle, selkeydelle ja olennaisiin asioihin keskittymiselle. Puutteet mainituissa seikoissa voivat vähentää tehtävästä saatavaa pistemäärää.

Valintamenettely kokeen jälkeen on kaksivaiheinen: ensimmäisessä vaiheessa kaikilta kokeeseen osallistuneilta tarkastetaan monivalintatehtävät ja hakijat asetetaan niiden perusteella paremmuusjärjestykseen. Monivalintatehtävapisteidensä perusteella toiseen vaiheeseen edenneiltä 600 parhaalta tarkastetaan kaikki vastaukset. Hakijan on saatava valintakokeen toisesta vaiheesta vähintään puolet pisteistä (15 pistettä) voidakseen tulla hyväksytyksi.

Kokeesta **kokonaan luopuvat** jättävät vastauksensa (joita ei siis arvostella) valvojille. Tällöinkin papereihin on kirjoitettava nimi ja henkilötunnus. Tähän kansilehteen on merkittävä koepaikkakunta.

Koesalista saa poistua aikaisintaan klo 11.00. Kokeen tulokset julkaistaan 30.6.2017.

LUE OHJEET JA TEHTÄVÄT ERITTÄIN HUOLELLISESTI.

Tehtävä 1

Ohjeet

Jokaiseen monivalintakysymykseen (Kysymys 1–10) on vain yksi oikea vastaus (A, B, C tai D). Merkitse vastauksesi selkeästi erillisen vastauslomakkeen kohtaan ”Tehtävä 1”. Jos et halua vastata kysymykseen, tee merkintä kohtaan ”ei vastausta”.

Jokaisesta oikeasta vastauksesta annetaan yksi piste (+1 piste) ja jokaisesta väärästä vastauksesta vastaavasti vähennetään yksi piste (-1 piste). Mikäli vastaaja tekee merkinnän kohtaan ”ei vastausta”, kysymyksestä ei anneta eikä vähennetä pistettä (0 pistettä).

Mikäli vastaaja ei tee merkintää mihinkään kohtaan (mukaan lukien ”ei vastausta” kohta), vastausta pidetään vääränä ja hän menettää yhden pisteen (-1 piste). Vastaavasti mikäli vastaaja tekee merkinnän yhtä useampaan kohtaan, vastausta pidetään automaattisesti vääränä ja hän menettää yhden pisteen (-1 piste).

Tehtävän enimmäispistemäärä on 10 pistettä ja vähimmäispistemäärä 0 pistettä.

Kysymykset

1. Osakeyhtiölain 1 luvun 7 §:ssä säädetään yhdenvertaisuusperiaatteesta. Mikä seuraavista yhdenvertaisuusperiaatteeseen liittyvistä väitteistä ei pidä paikkaansa?

- A. Yhdenvertaisuusperiaate suojaa vain taloudellisia intressejä.
- B. EU-oikeudesta on johdettavissa yleinen osakeyhtiöoikeudellinen yhdenvertaisuusvaatimus.
- C. Yhdenvertaisuusperiaatteesta on säädetty kutakuinkin samalla tavalla kaikissa pohjoismaissa.
- D. Yhdenvertaisuusperiaate on ennen kaikkea vähemmistösuojasäännös, mutta ainakin teoriassa se turvaa myös enemmistöosakkeenomistajaa vähemmistövallan väärinkäytöksiltä.

2. Osakeyhtiön hallitukseen ei voida valita ketä tahansa. Mikä seuraavista hallituksen jäsenen kelpoisuutta koskevista väitteistä ei pidä paikkaansa?

- A. Hallituksen jäsen ei saa olla konkurssissa.
- B. Hallitukseen valittava henkilö ei saa toimia yhtiön hallintoneuvoston jäsenenä.
- C. Hallituksen jäsenellä pitää aina olla erityisosaamista yhtiön toimialalta.
- D. Hallitukseen valittava henkilö saa toimia yhtiön toimitusjohtajana.

3. Osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n 2 momentissa on esimerkinomainen luettelo päätöksentekotilanteista, joissa yhtiökokouksen on tehtävä päätös määräenemmistöllä, jollei muualla laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Mikä seuraavista päätöksistä ei ole mainittu tässä luettelossa?

- A. Yhtiön asettaminen selvitystilaan
- B. Osakkeenomistajan vähemmistöosinko-oikeuden rajoittaminen yhtiöjärjestyksessä
- C. Optio-oikeuksien antaminen
- D. Suunnattu osakeanti

4. Osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa osakeyhtiölain 3 luvun 7 §:n mukainen lunastuslauseke. Kyseinen pykälä sisältää muun muassa lunastusoikeutta ja lunastusmenettelyä koskevia sääntöjä, jotka ovat osin pakottavia, osin tahdonvaltaisia. Mikä seuraavista yhtiöjärjestyksen lunastuslauseketta koskevista väitteistä ei pidä paikkaansa?

- A. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle.
- B. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, ettei kaikkia saman saannon kohteena olevia osakkeita ole lunastettava.
- C. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallituksen on ilmoitettava osakkeen siirtymisestä lunastukseen oikeutetulle viikon kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle.
- D. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että lunastushinta on muu kuin osakkeen käypä hinta.

5. Osakeyhtiölaissa on säädetty osakkeen merkinnästä eli osakkeen ottamisesta yhtiön perustamisen tai osakeannin yhteydessä. Mikä seuraavista osakkeen merkintään liittyvistä väitteistä ei pidä paikkaansa?

- A. Niin sanottuun nimellisarvottomaan pääomajärjestelmään siirtyminen ei ole tarkoittanut velvollisuutta luopua osakkeen nimellisarvon käyttämisestä.
- B. Yhtiötä perustettaessa osakkeiden merkintä tapahtuu perustamissopimuksen allekirjoittamisella.
- C. Osakkeen merkintäoikeuden menettämisseuraamus eli kadusointi voi tulla kyseeseen vain silloin, kun merkintähinta on sen erääntymishetkellä kokonaisuudessaan maksamatta.
- D. Perustamissopimuksessa voidaan määrätä, että osakkeiden merkintähinta maksetaan kokonaan toisen yhtiön osakkeilla.

6. Osakeyhtiölaki sisältää lukuisia säännöksiä varojenjaosta. Mikä seuraavista varojenjakoön liittyvistä väitteistä pitää paikkansa?

- A. Hallitus voidaan valtuuttaa päättämään omien osakkeiden lunastamisesta.
- B. Omien osakkeiden pantiksi ottaminen oli aikaisemmin sallittu osakeyhtiölaissa, mutta nyttemmin se on nimenomaisesti kielletty.
- C. Niin sanotusta välisingonjaosta on kyse silloin, kun osingonjaosta päätetään viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun tilinpäätöksen perusteella toistamiseen.
- D. Varojen jakaminen ennen yhtiön rekisteröimistä on laitonta varojenjako.

7. Mikä seuraavista osakeyhtiön sulautumista koskevista väitteistä ei pidä paikkaansa?

- A. Niin sanotussa kolmikantasulautumisessa sulautumisvastikkeen antaa kolmas taho.
- B. Sulautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa sen allekirjoittamisesta.
- C. Sulautumisvastikkeena voidaan antaa muutakin kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita tai rahaa.
- D. Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää aina hallitus.

8. Mikä seuraavista osakeyhtiön perustamista koskevista väitteistä pitää paikkansa?

- A. Yhtiö on ilmoitettava kahden kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta rekisteröitäväksi.
- B. Jos perustamissopimuksessa määrätään yhtiön tilikaudesta, siitä ei tarvitse ottaa määräystä yhtiöjärjestykseen.
- C. Osakeyhtiön oikeushenkilöllisyys syntyy rekisteröintihetkellä. Näin ollen osakeyhtiölaissa on kielletty omaisuuden hankkiminen rekisteröimättömälle yhtiölle.
- D. Perustamissopimuksen muuttamiseen sovelletaan yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevia osakeyhtiölain 5 luvun säännöksiä.

9. Juha Raitio on luetellut teoksessaan oikeuskäytännössä ”yleisiksi oikeusperiaatteiksi” nimettyjä periaatteita. Mitä seuraavista periaatteista ei ole mainittu tässä luettelossa?

- A. yhdenvertaisuusperiaate
- B. sopimuksien sitovuuden periaate
- C. vilpittömän mielen suoja
- D. hallintovallan väärinkäytön kieltö

10. Juha Raitio on esitellyt teoksessaan Schermersin ja Waelbroeckin tapaa jakaa oikeusvarmuuden periaate viideksi osatekijäksi. Mitä seuraavista ei ole mainittu sanottuna osatekijänä?

- A. saavutettujen oikeuksien suoja
- B. ymmärrettävän kielen vaatimus
- C. perusteettoman edun antamisen kieltö
- D. määräaikojen laskeminen

Tehtävä 2

Ohjeet

Jokaiseen monivalintakysymykseen (Kysymys 1–10) on vain yksi oikea vastaus (A, B, C tai D). Merkitse vastauksesi selkeästi erillisen vastauslomakkeen kohtaan ”Tehtävä 2”. Jos et halua vastata kysymykseen, tee merkintä kohtaan ”ei vastausta”.

Jokaisesta oikeasta vastauksesta annetaan yksi piste (+1 piste) ja jokaisesta väärästä vastauksesta vastaavasti vähennetään yksi piste (-1 piste). Mikäli vastaaja tekee merkinnän kohtaan ”ei vastausta”, kysymyksestä ei anneta eikä vähennetä pistettä (0 pistettä).

Mikäli vastaaja ei tee merkintää mihinkään kohtaan (mukaan lukien ”ei vastausta” kohta), vastausta pidetään vääränä ja hän menettää yhden pisteen (-1 piste). Vastaavasti mikäli vastaaja tekee merkinnän yhtä useampaan kohtaan, vastausta pidetään automaattisesti vääränä ja hän menettää yhden pisteen (-1 piste).

Tehtävän enimmäispistemäärä on 10 pistettä ja vähimmäispistemäärä 0 pistettä.

Kysymykset

1. Mikä seuraavista väittämistä **pitää** paikkaansa?

- A. Jos perintö on jaettu, eikä testamenttia ole ja perinnönjako on tullut lainvoimaiseksi, jakoon osallistunut perillinen ei voi vaatia perinnönjaon oikaisemista millään perusteella.
- B. Perittävä on kuollut 30.1.2007 ja perintö on lainvoimaisesti jaettu. Jos perittävän kuoleman jälkeen vahvistetaan, että perittävä oli 1.5.1976 syntyneen lapsen isä, perinnönjako voidaan peräyttää ja jako toimittaa uudelleen.
- C. Jos perintö on lainvoimaisesti jaettu ja perittävän 1.6.2012 tapahtuneen kuoleman jälkeen on vahvistettu, että perittävä oli X:n isä, perinnönjako voidaan peräyttää ja perintö jakaa uudelleen. Perilliset ovat velvollisia palauttamaan uuteen jakoon yhteisvastuullisesti aikaisemmassa jaossa saamansa omaisuuden.
- D. Jos perittävä on kuollut 24.6.2007 ja hänen jäämistönsä on mennyt valtion jäämistösaantoa koskevien määräysten mukaan valtiolle ja perittävän kuoleman jälkeen 1.3.2017 on vahvistettu, että perittävä oli 1.10.1973 syntyneen X:n isä, X:llä ei ole oikeutta vaatia valtion jäämistösaannon peräytymistä ja perintöä itselleen.

2. Perittävä on kuollut 17.1.2017. Perittävän 16-vuotias poika saa 220 000 (kahdensadankahdenkymmenentuhannen) euron suuruisen perintöosuuden. Kuinka paljon perintöveroa tulee perinnöstä maksaa?

- A. 11 500 (yksitoistatuhatta viisisataa) euroa
- B. 16 500 (kuusitoistatuhatta viisisataa) euroa
- C. 19 500 (yhdeksäntoistatuhatta viisisataa) euroa
- D. 24 900 (kaksikymmentäneljätuhatta yhdeksänsataa) euroa

3. A:n ja B:n avioliitto purkautui A:n kuoleman johdosta. A:n avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö oli 750 000 (seitsemänsataaviisikymmentätuhatta) euroa. B:n avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö oli 70 000 (seitsemänkymmentätuhatta) euroa. Kuinka paljon tasinkoa A:n perillisten tulee avioliittolain nojalla antaa B:lle?

- A. 270 000 (kaksisataaseitsemänkymmentätuhatta) euroa
- B. 340 000 (kolmesataaneljäkymmentätuhatta) euroa
- C. 375 000 (kolmesataaseitsemänkymmentäviisituhatta) euroa
- D. 410 000 (neljäsataakymmenentuhatta) euroa

4. C:n ja D:n avioliitto purkautui C:n kuoleman johdosta. C ja D olivat omistaneet yhteisesti paritalon puolikkaan, jota käytettiin puolisoiden yhteisenä kotina. Leski D oli puolisoaan varakkaampi. D:n avio-oikeudesta vapaaseen omaisuuteen kuuluu muun muassa 23 hehtaarin metsäkiinteistö, jolla sijaitsee pieni metsästysmaja. C:llä ja D:llä on yksi yhteinen lapsi E, joka on myös C:n ainoa rintaperillinen. C ei ole laatinut testamenttia. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä paikkaansa?

- A. Jos ensiksi kuolleen puolison eli C:n rintaperillinen E ei vaadi lesken eli D:n eläessä perinnönjakoa, leski saa pitää koko jäämistön jakamattomana hallinnassaan.
- B. Vaikka C:n rintaperillinen E vaatisi jäämistön jakoa, D:llä on kuitenkin oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan C:n ja D:n yhteisenä kotina käytettyä paritalon puolikasta.
- C. Kuolinpesään on määrätty pesänjakaja. Rintaperillisen E:n esittämän jakovaatimuksen johdosta perittävän jäämistö päätetään jakaa osittain lesken vielä eläessä. Lesken vastustus voi kuitenkin estää jaon toimittamisen.
- D. Leski ei vastusta jaon toimittamista. Jako toimitetaan toimitusjakona. Perinnönjakokirjan todistamista ei vaadita.

5. Perittävä G on juuri ennen kuolemaansa laatinut testamentin. Testamenttimääräyksen mukaan perittävän ainoa rintaperillinen H on tehty perinnöttömäksi, koska hän viettää jatkuvasti kunniantonta ja epäsiiveellistä elämää. 20-vuotias H on syntynyt G:n lyhyestä suhteesta K:hon. Viisi vuotta ennen kuolemaansa G kihlautui L:n kanssa. G oli tehnyt testamenttinsa L:n hyväksi. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä paikkaansa?

- A. Perillinen H ei moiti testamenttia kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän sai testamentista todisteellisesti tiedon, ja testamentti tulee lainvoimaiksi. Perinnöttömäksi tekemisen mitättömäksi julistamista koskeva kanne ei ole kuitenkaan tähän kuuden kuukauden määräaikaan sidottu, joten H voi nostaa mitättömyyskanteen myöhemminkin kuin kuuden kuukauden kuluessa testamentin tiedoksisaamisesta.
- B. L ei voi tehokkaasti vedota hyväkseen tehtyyn testamenttiin, jos kihlaus olisi purkautunut ennen G:n kuolemaa ja puolisoiden välien ja yhteyden ei voitaisi katsoa säilyneen läheisenä kihlauksen purkautumisen jälkeen.
- C. Vaikka perinnöttömäksi tekemisen mitättömäksi julistamista koskeva kanne ei menestyisi, L:n on testamentin saajana saamansa lakiosailmoituksen johdosta suoritettava H:n lakiosaa vastaava omaisuus G:n perinnöstä H:n lapselle M:lle jäämistöomaisuudella tai rahassa. M on syntynyt muutama kuukausi G:n kuoleman jälkeen.

D. Testamentin oikeaksi ovat todistaneet L ja N, joka on L:n ja G:n naapuri. G oli allekirjoittanut testamentin jo ennen todistajien paikalle saapumista, mutta tunnustaa tilaisuudessa todistajille oman allekirjoituksensa. Todistajat ovat todistaneet, että testamentin tekijä on testamenttia laatiessaan ollut täysin testamentintekokelpoinen ja kykenevä laatimaan testamentin, jonka hän on laatinut omasta vapaasta tahdostaan kenenkään ulkopuolisen häntä siihen pakottamatta, taivuttelematta tai petollisesti viettelemättä. Testamenttia ei voida katsoa pätemättömäksi.

6. Urpo Kangas mainitsee kirjassaan "Suomalaisen siviilioikeuden juuret. Esimerkkinä perhe- ja perintöoikeus", että kansalaisyhteiskunnan ihannetilaa voidaan kuvata viidellä sisältökriteerillä. Mikä alla mainituista ei sisälly kirjassa esitettyyn sisältökriteerilistaukseen?

- A. Yhteiskunnan tulee olla yhdenvertaisten ihmisten yhteisö.
- B. Yhteiskunnan tulee olla muiden oikeuksia kunnioittava yhteisö.
- C. Yhteiskunnan tulee olla harkitsevien päättäjien yhteisö.
- D. Yhteiskunnan tulee olla moraalisten yksilöiden yhteisö.

7. *Cassis de Dijon* -ratkaisu (120/78) on ollut merkittävä edistysaskel tavaroiden vapaan liikkuvuuden tehostamisessa. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä paikkaansa?

- A. *Cassis de Dijon* -tapaukseen voidaan vedota ainoastaan silloin, kun kaupaneste perustuu kansalliseen lainsäädäntöön tai muuhun toimenpiteeseen harmonisoimattomalla alalla.
- B. *Cassis de Dijon* -tapauksessa tavaroiden vastavuoroisen tunnustamisen periaate on keskeinen.
- C. Tuontirajoituksia tai niitä vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä voidaan *Cassis de Dijon* -tapauksessa mainittujen ns. pakottavien vaatimusten (*mandatory requirements*) vuoksi sallia, mikä lievensi *Keck*-tapauksessa omaksuttua kategorista SEUT 34 artiklan (eli jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet) tulkintaa.
- D. *Cassis de Dijon* -ratkaisun pakottavien vaatimusten luettelo ja suhteellisuusperiaatteen korostus voidaan nähdä *Rule of reason* -doktriinin ilmentymänä sisämarkkinaoikeudessa.

8. Viime aikoina varsin keskeinen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeva ratkaisu on *komissio v Italia (C-110/05, Trailers)*. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä paikkaansa?

- A. *Trailers*-ratkaisu on tyyppiesimerkki ns. *market access* -testin mukaisesta ratkaisusta, jossa *Cassis de Dijon* -oikeuskäytännössä merkityksellinen välillisesti syrjivien ja suoraan syrjivien toimenpiteiden välinen erottelu ei ole relevanttia.
- B. SEUT 34 artiklan (eli jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet) tulkinnassa on viime aikoina kiinnitetty erityistä huomiota siihen, rajoittaako jokin kansallinen toimenpide muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden pääsyä markkinoille.
- C. EY-tuomioistuin katsoi *Trailers*-tapauksessa tavarakaupan määrällisten rajoitusten olevan perusteltavissa jonkin SEUT 36 artiklassa (oikeuttamisperusteet: ”Mitä 34 ja 35 artiklassa [eli tuonnin ja viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet] määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.”) luetellun yleistä etua koskevan syyn tai pakottavien vaatimusten takia. *Trailers*-ratkaisussa todettiin liikenneturvallisuus sellaiseksi ”yleistä etua koskevaksi pakottavaksi syyksi”, jolla tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset voidaan perustella.
- D. Suoraan syrjivällä toimenpiteellä tarkoitetaan sitä, että jäsenvaltion toimenpide kohtelee erotuksetta kotimaisia ja toisesta jäsenvaltiosta tulevia tuotteita, mutta käytännössä toisesta jäsenvaltiosta tulevat tuotteet joutuvat jäsenvaltion markkinoilla kotimaisia tuotteita epäedullisempaan asemaan.

9. Henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen voidaan liittää EU-kansalaisuutta koskevat määräykset, erityisesti SEUT 21 ja 22 artiklat. Myös *Baumbast*-tapaus (C-413/99) koski EU-kansalaisuutta. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä paikkaansa?

- A. *Baumbast*-tapaus liitti välittömän vaikutuksen EU-kansalaisten liikkumisvapautta koskevaan SEUT 21 artiklaan (SEUT 21 artiklassa todetaan EU:n kansalaisen oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella tietyin edellytyksin).
- B. Silloinen EY-tuomioistuin katsoi *Baumbast*-tapauksessa, että EU-kansalaisen lapsilla, jotka ovat asettuneet jäsenvaltioon silloin, kun vanhempi (EU-kansalainen) käytti oleskeluoikeuksiaan siirtotyöläisenä tässä jäsenvaltiossa, on oikeus oleskella siinä maassa osallistuakseen perusopetukseen. Lapsilla on oleskeluoikeus vain niin kauan kuin se vanhemmista, joka on EU-kansalainen, on siirtotyöläisenä vastaanottavassa jäsenvaltiossa.
- C. *Baumbast*-ratkaisu kuvaa sitä, että EU-oikeudessa yksittäisen EU-kansalaisen oikeusturvaa ei voida tarkastella pelkästään sen perusteella, mitä oikeuksia voidaan johtaa suoraan työntekijän statuksesta.
- D. EU-kansalaisuus vaikuttaa lisänneen EU:n niin sanottua sosiaalista ulottuvuutta.

10. Unionin tavoitteita on määritelty SEU 3 artiklassa. Sisämarkkinoiden toteuttamisen osalta SEU 3(3) artiklassa pyritään nykyisin Euroopan kestävään kehitykseen. Euroopan kestävä kehitys perustana mainitaan tietyt seikat. Mikä alla mainituista kuuluu joukkoon?

- A. Vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueen tarjoaminen unionin kansalaisille
- B. Sosiaalisen syrjäytymisen ja syrjinnän torjuminen
- C. Sisämarkkinoiden toteuttaminen
- D. Täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous

Tehtävä 3

Suomen eduskunnan enemmistö on *Suomi on paras* -puolueen (tuttavallisemmin SOP) jäseniä. Nimensä mukaisesti puolueen arvomaailmaan kuuluu ajaa voimakkaasti nimenomaan Suomen kansalaisten ja suomalaisten omistamien yritysten etua. Vaalilupauksessaan SOP on sitoutunut siihen, että Suomen talous saadaan nousuun. Tähän on keksitty erilaisia keinoja. Yhtäältä on päätetty, että Suomen vahingonkorvauslakia muutetaan siten, että sellaisen osakeyhtiön osakkeenomistajan, joka syyllistyy sopimusrikkomukseen, eikä ole Suomen kansalainen, vahingonkorvausvastuu on kaksinkertainen suhteessa suomalaisiin osakkeenomistajiin. Tällöin Suomeen saadaan lisää valuuttaa ilman, että kukaan suomalainen kärsii ja on kohtuullista, että ulkomaalaista näpätetään muutenkin kunnolla, jos sellainen kerta tulee tänne hillumaan. Toisaalta ollaan tultu siihen johtopäätökseen, että suomalaisten työllisyyttä lisää se, että ainoastaan Suomen kansalainen on kelpoinen olemaan Suomessa toimintaa harjoittavan osakeyhtiön toimitusjohtaja.

Pääministeri Leila Kukka alkaa valmistella tarvittavia muutoksia. Ota tapaukseen kantaa pääsykoekirjallisuuden perusteella. Vastaa lyhyesti ja jäsennellysti esitettyihin kysymyksiin. Tehtävän kohdista ei ole mahdollista saada puolikkaita pisteitä.

1. Ehdotus ja vahingonkorvausvastuun jaottelu nykyainsäädännössä.
2. Eräiden eri toimialoilla toimivien pienosakeyhtiöiden johtajat ovat vahvasti SOP:n suunnitelmia vastaan. Johtajien mielestä suunnitelmat eivät vie Suomen taloutta eteenpäin vaan päinvastoin. Minkään osakeyhtiön toimialana ei ole poliittinen vaikuttaminen, vaan ne ovat aivan normaaleja voittoja tavoittelevia yhtiöitä. Suunnitelmiin on kuitenkin puututtava hinnalla millä hyvänsä. Osakeyhtiöiden johtajat ovat valmiita laittamaan vaikka johtamansa yhtiöt peliin, jotta tällainen törkeys saadaan loppumaan. Kommentoi näkemystä.
3. Leila Kukka on kiertänyt Suomen toreja ahkerasti. Eräällä torilla hän tapasi Liisan ja Penan. Liisa ja Pena ovat kuljetusalan yrittäjiä, joilla oli monenlaisia murheita. Virolainen Edgarin auto vienyt suurimman osan töistä, koska se saa vapaasti tulla ja mennä heidän verorahoillaan rakennetuilla Suomen teillä. Yhtiö on maksukyvytön ja henkilökohtainen talous on kuralla, koska tuli elettyä vähän leveämmin ja otettua velkaa silloin, kun töitä vielä oli.

Mitkä seuraavista väittämistä pitävät paikkansa? Merkitse vastauslomakkeeseen se kirjain/kirjaimet (A-D), jonka/joiden kohdalla oleva väittämä pitää paikkansa, jos paikkansa pitäviä väittämiä mielestäsi on. Pisteytykseen tehtävässä oikeuttaa ainoastaan täysin oikea vastaus.

- A) Liisa ja Pena voivat jakaa yhtiön varoja viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen perusteella. Tilinpäätöksen on oltava tilintarkastettu, jos yhtiössä on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollisuus valita tilintarkastaja.
- B) Leila Kukka on syystäkin erityisen harmistunut Liisan ja Penan puolesta, koska virolainen kuljetusyriitys voi täysin vapaasti harjoittajaa kuljetustoimintaa Suomessa.

- C) Penan ja Liisan serkku Rainer omistaa osakeyhtiöstä 3 osaketta. Osakeyhtiössä on yhteensä 20 osaketta. Rainer on huolestunut yhtiön tilasta ja on vaatinut yhtiökokouksen koolle kutsumista. Pena ja Liisa eivät haluaisi Rainerin sekaantuvan yhtiön asioihin, mutta Rainerilla on tällainen oikeus.
- D) Rainer on muutenkin ollut oikein kunnon pilkunviilaaaja. Rainerin mukaan hänen suostumuksensa olisi vaadittu siihen, että yhtiökokouksessa tehdään päätös siitä, että yhtiöjärjestystä muutetaan siten, että osakkeenomistajien taloudellista velvoitetta yhtiötä kohtaan lisätään heidän omistamiensa osakkeiden suhteessa. Penan ja Liisan mielestä he voivat kuitenkin vapaasti tehdä kaikki yhtiötä koskevat päätökset yhtiökokouksessa. On vain Rainerin oma ongelma, ettei hän ollut asiasta päätettäessä läsnä ja Pena ja Liisa ovat asiassa oikeassa.
4. Leila Kukka ja SOP eivät ole juridiikan asiantuntijoita, eikä heidän mielestään oikeudellinen asiantuntemus ole muutenkaan mitenkään erityisen arvostettavaa. Sääntö-Suomessa on liikaa kaikenlaista holhousta. Kaiken maailman dosentit ja muka-asiantuntijat ovat vain höynäyttäneet aiempia hyväuskoisia lainsäätäjiä ja siksi ahkerasti töitä tekevän suomalaisen yrittäjän elämä on käynyt mahdottomaksi. Leila Kukka on kuitenkin havahtunut siihen, että normin purkutalkoiden ja uuden selvästi paremman sääntelyn laatiminen vaatii sitä, että tiedetään, kuinka vanha toimii ja mitä se sisältää.

Auta Leila Kukkaa. Mitkä seuraavista väittämistä pitävät paikkansa? Merkitse vastauslomakkeeseen se kirjain/kirjaimet (A-E), jonka/joiden kohdalla oleva väittämä pitää paikkansa, jos paikkansa pitäviä väittämiä mielestäsi on. Vastaa myös kohtaan F. Pisteytykseen tehtävässä oikeuttaa ainoastaan täysin oikea vastaus.

- A) Liisan ja Penan yhtiöllä on osakeyhtiölain mukaan oltava toimitusjohtaja.
- B) Rainer on lainannut kuljetusyritykselle rahaa useampaan otteeseen. Hän on kyllästynyt Liisan ja Penan ilmeisiin laiminlyönteihin. Rainer voi hakea Liisan ja Penan kanssa omistamansa osakeyhtiön asettamista selvitystilaan.
- C) Liisan ja Penan yhtiö on purkautunut. Tästä huolimatta yhtiö on edelleen vastuussa niistä päätöksistä, joita Liisa ja Pena yhtiön nimissä tekevät.
- D) Suomessa toimivan osakeyhtiön toimitusjohtaja voi olla minkä valtion kansalainen tahansa.
- E) Kansalaiset ovat järjestäneet väkivaltaisiksi yltyneitä mielenosoituksia vastustaessaan muun muassa juuri ulkomaalaisia kuljetusyrityksiä. Nämä mielenosoitukset ovat aiheuttaneet vakavaa haittaa yleiselle turvallisuudelle. Siten virolaisten kuljetusyritysten, esimerkiksi Edgarin auton, virolaisten työntekijöiden pääsy Suomeen voidaan estää yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen vedoten.
- F) Mainitse esimerkki unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jossa Itävallassa järjestetty mielenosoitus oli esteenä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle?

5. Liittyykö SOP:n lainsäädäntösuunnitelmiin joku keskeinen osakeyhtiöoikeuden ulkopuolinen ongelma?

Tehtävä 4

Helsingin kaupunki asetti terveystieteiden viran avoimeen hakuun. Muutaman vuoden lääkäriä toiminut Ossi haki paikkaa, ja hänet kutsuttiin haastatteluun. Haastattelu meni Ossin mielestä erittäin hyvin: hän osasi vastata kaikkiin kysymyksiin ja tuli haastattelijan kanssa hyvin toimeen.

Haastattelun jälkeen haastattelija kuitenkin soitti Ossille ja kertoi, ettei Ossi tullut valituksi tehtävään. Haastattelija pahoitteli asiaa ja mainitsi, että tehtävään oli valittu Ossia ”joissain asioissa vähemmän kokenut ja joissain asioissa kokeneempi” naispuolinen henkilö. ”Tämä on meillä normaali käytäntö, kun nais- ja mieshakija ovat yhtä päteviä. Ala on niin miesvaltainen”, haastattelija selitti.

Pettynyt Ossi jäi harmittelemaan saamatta jäänyttä työpaikkaa. Ennen kaikkea Ossia kismitti se haastattelijan soiton perusteella syntynyt vaikutelma, että hän oli menettänyt hyvän työpaikan lähinnä sukupuolensa perusteella. Ossi miettii nyt, pitäisikö hänen ryhtyä jatkotoimenpiteisiin ja vaatia Helsingin kaupunkia tilille epäoikeudenmukaisesta rekrytointimenettelystä.

Anna *perusteltu* EU-oikeudellinen arviointi alakohdista a-d.
Vastaa jokaiseen kohtaan erikseen.

- a) EU:n perusoikeuskirjassa on säädetty miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta. Ossi kuuli asiasta juristiystävältään ja tiedustelee nyt sinulta, milloin EU:n perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi ja voiko se tulla sovellettavaksi hänen tilanteessaan. (4p)
- b) Arvioi EY-/EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa, oliko naishakijan suosiminen sallittua Ossin tilanteessa. (2p)
- c) Olisiko naishakija voitu valita, jos hän olisi ollut Ossia vähemmän pätevä ja suosiminen olisi perustunut tapauskohtaiseen harkintaan? (1p)
- d) Miten arvioisit Ossin tilannetta eurooppaoikeuden ensisijaisuus -periaatteen kannalta, jos naishakijoiden automaattinen suosiminen perustuisi Suomen lakiin? (3p)

Tehtävä 5

Perittävä P:llä on kolme lasta X, Y ja Z. P on kuollut auto-onnettomuudessa vuonna 2006. Perukirjan mukaan P oli varaton. Sen sijaan P oli vuonna 2005 antanut pitkäaikaiselle avopuolisolleen L vuosien aikana tehdyistä palveluksista 100.000,00 euroa. Vuonna 2002 hän oli lahjoittanut omistamansa omakotikiinteistön tyttärelleen X:lle ja tämän avopuoliso G:lle. Nykyarvoltaan noin 550.000,00 euron kiinteistö oli tuolloisen käyvän arvon mukaan 400.000,00 euroa. Vuosina 2000–2002 hän oli avustanut poikaansa Y:tä ammattikouluopinnoissa 30.000,00 eurolla tämän ollessa alaikäinen ja asuessa toisella paikkakunnalla. Pojan tultua täysi-ikäiseksi hän tuki tämän ulkomailla tapahtuneita insinöörialan opintoja vuosina 2003–2004 yhteensä 40.000,00 eurolla. Sen sijaan P:n Australiassa asunut tytär Z ei ollut ollut juurikaan tekemisissä isänsä kanssa vuosikausiin. Palattuaan Suomeen vuoden 2017 alussa hänelle oli tällöin selvinnyt, että isän varattomuus olikin pitkälti johtunut edellä mainituista lahjoituksista. Tytär katsoi tulleen täysin sivuutetuksi, koska ei isän kuolinhetken varattomuuden takia saanut euroakaan perintöä.

Tytär oli nostanut alkuvuonna 2017 lakiosan täydennyskanteen. Kanteessa hän vaati, että kaikki edellä mainitut lahjoitukset (L:n saama 100.000,00 euroa, X:n ja G:n yhdessä saama 550.000,00 euroa sekä Y:n saamat 30.000,00 euroa ja 40.000,00 euroa) yhteensä arvoltaan 720.000,00 euroa tuli ottaa huomioon hänen lakiosaansa laskettaessa. Käräjäoikeus velvoitti laskelman mukaisesti X:n, Y:n, L:n ja G:n suorittamaan Z:lle yhteisvastuullisesti tämän lakiosan täydennystä 120.000,00 euroa.

Esitä oikeudellisesti perusteltu arviosi Z:n oikeudesta lakiosaansa. Ota kantaa sekä lakiosan määräytymiseen että käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuuteen.

—

**Päähaku, oikeustieteen koulutusohjelma (Helsinki),
suomenkielinen koulutus**

**Päähaku, oikeustieteen koulutusohjelma (Vaasa),
suomenkielinen koulutus**

Valintakoe 24.5.2017

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.

Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абгд...).

Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Kirjoita nimesi ja henkilötunnuksesi jokaiselle sivulle, vaikka et ko. sivun tehtävään vastaisikaan.

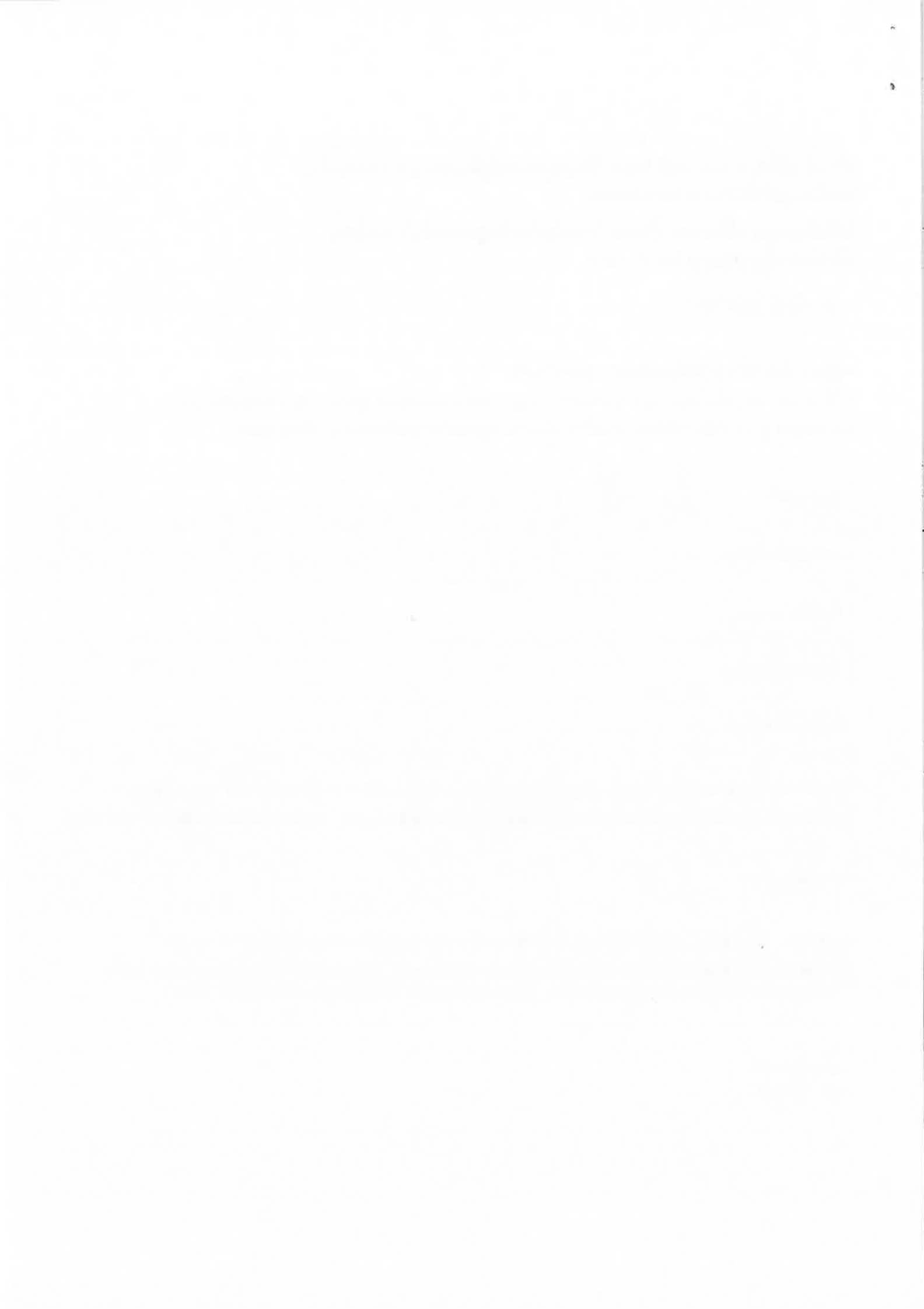
Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	
---------------	--

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	
-------------------------	--

HELSINGIN YLIOPISTON OIKEUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
VALINTAKOE 24.05.2017 (suomenkieliset hakijat)

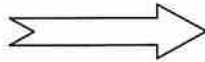
Vastauksen merkitsemisohje

Merkitse vastauksesi näin lyijykynällä: **X** (paksu, tumma rasti).
 Mikäli haluat korjata/muuttaa vastaustasi pyyhi se huolellisesti pois;
 optinen lukulaite tulkitsee vähäisetkin merkinnät vastauksiksi.

SUKUNIMI (tikkukirjaimin):

ETUNIMI (tikkukirjaimin):

Kirjoita henkilötunnuksesi ruutuihin
 ja merkitse vastaavat solkiot.

HENKILÖTUNNUS:

	pv		kk		vv		-			tunnusosa					
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	T	A	L	V
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	B	M	W
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	C	N	X
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	D	O	Y
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	E	P	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	F	Q	
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	G	R	
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	H	S	
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	I	T	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	K	U	

KOEPAIKKAKUNTA: Helsinki Vaasa

LUOVUN

Tehtävä 1

	A	B	C	D	EI VASTAUSTA	A	B	C	D	EI VASTAUSTA
1	☐	☐	☐	☐	☐	6	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐	7	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐	8	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐	9	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐	☐	10	☐	☐	☐	☐

Tehtävä 2

	A	B	C	D	EI VASTAUSTA	A	B	C	D	EI VASTAUSTA
1	☐	☐	☐	☐	☐	6	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐	7	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐	8	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐	9	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐	☐	10	☐	☐	☐	☐

HELSINGIN YLIOPISTO
OIKEUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA

VALINTAKOE 24.5.2017

**OIKEUSTIETEELLISEN TIEDEKUNNAN
VALINTAKOKEEN ARVOSTELUPERUSTEET 2017**

Tehtävä 1

1. B
2. C
3. B
4. A
5. C
6. D
7. D
8. B
9. A
10. C

Perustelut

1. Tehtävän ensimmäisessä kohdassa ensiksi kerrottiin, että osakeyhtiölain 1 luvun 7 §:ssä säädetään yhdenvertaisuusperiaatteesta. Tämän jälkeen kysyttiin: ”Mikä seuraavista yhdenvertaisuusperiaatteen liittyvistä väitteistä *ei pidä paikkaansa*” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. Yhdenvertaisuusperiaate suojaa vain taloudellisia intressejä”, ”B. EU-oikeudesta on johdettavissa yleinen osakeyhtiöoikeudellinen yhdenvertaisuusvaatimus”, ”C. Yhdenvertaisuusperiaatteesta on säädetty kutakuinkin samalla tavalla kaikissa pohjoismaissa” ja ”D. Yhdenvertaisuusperiaate on ennen kaikkea vähemmistösuojasäännös, mutta ainakin teoriassa se turvaa myös enemmistöosakkeenomistajaa vähemmistövallan väärinkäytöksiltä”.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 85 on kerrottu, että ”(y)hdenvertaisuusperiaate ei ... suojaa muita kuin taloudellisia intressejä”. Näin ollen vastausvaihtoehto A. pitää paikkansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 81 on puolestaan kerrottu, että yhdenvertaisuusperiaate on aidosti universaali säännös ja se löytyy ”lähes samansisältöisenä kaikkien pohjoismaiden osakeyhtiölaeista”. Näin ollen myös vastausvaihtoehto C. pitää paikkansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Edelleen Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 82 on kerrottu, että yhdenvertaisuusperiaatteen keskeisenä tarkoituksena on suojata vähemmistöosakkeenomistajaa enemmistövallan väärinkäytöksiltä, mutta lisäksi ”se suojaa – ainakin teoriassa – myös enemmistöä vähemmistövallan väärinkäytöksiltä”. Vastausvaihtoehto D. pitää siis sekin paikkansa ollen näin väärä vastaus kysymykseen.

Oikea vastaus kysymykseen on vastausvaihtoehto B. ”EU-oikeudesta on johdettavissa yleinen osakeyhtiöoikeudellinen yhdenvertaisuusvaatimus”. Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 82 on näet huomautettu, ”ettei ... EU-oikeudesta ole johdettavissa mitään yleistä – kansalliseen osakeyhtiölainsäädäntöön perustumatonta – yhdenvertaisuusvaatimusta”.

2. Tehtävän toisessa kohdassa huomautettiin ensiksi, ettei osakeyhtiön hallitukseen voida valita ketä tahansa. Tämän jälkeen kysyttiin, ”Mikä seuraavista hallituksen jäsenen kelpoisuutta koskevista väitteistä *ei pidä paikkaansa*” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. Hallituksen jäsen ei saa olla konkurssissa”, ”B. Hallitukseen valittava henkilö ei saa toimia yhtiön hallintoneuvoston jäsenenä”, ”C. Hallituksen jäsenellä pitää aina olla erityisosaamista yhtiön toimialalta” ja ”D. Hallitukseen valittava henkilö saa toimia yhtiön toimitusjohtajana”.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 143 on kerrottu, että ”hallituksen jäsen ei saa olla ... konkurssissa” ja että ”hallintoneuvoston jäsen ... ei saa toimia hallituksen jäsenenä”. Näin ollen vastausvaihtoehdot A ja B pitävät paikkansa ja ovat väärä vastauksia kysymykseen.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 150 on puolestaan kerrottu, että ”hallituksen jäsen voi toimia toimitusjohtajana”. Lisäksi samassa yhteydessä on todettu, että ”Hallinnointikoodin mukaan pörssiyhtiössä toimitusjohtajaa ei tulisi nimetä *hallituksen puheenjohtajaksi*” (kursivointi tässä). Tämä seikka ei tee vastausvaihtoehto D.:stä virheellistä, joten sekin on väärä vastaus kysymykseen.

Oikea vastaus kysymykseen on vastausvaihtoehto C. ”Hallituksen jäsenellä pitää aina olla erityisosamista yhtiön toimialalta”. Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 144 on kerrottu, että ”hallituksen jäsenellä ei tarvitse olla ... erityisosaamista yhtiön toimialalta”. Lisäksi samassa yhteydessä on esitetty, että ”Hallinnointikoodin ... mukaan *pörssiyhtiön* hallituksen jäsenellä tulisi kuitenkin olla tehtäviensä vaatimaa riittävää ja monipuolista osaamista sekä toisiaan täydentävää kokemusta” (kursivointi tässä). Sanottu ei tarkoita, että hallituksen jäsenellä pitäisi *aina* olla kokemusta yhtiön toimialalta. Näin ollen väite ei pidä paikkaansa ja on oikea vastaus kysymykseen.

3. Tehtävän kolmannessa kohdassa ensiksi kerrottiin, että osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n 2 momentissa on esimerkinomainen luettelo päätöksentekotilanteista, joissa yhtiökokouksen on tehtävä päätös määräenemmistöllä, jollei muualla laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Tämän jälkeen kysyttiin, ”Mikä seuraavista päätöksistä *ei ole mainittu tässä luettelossa*” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. Yhtiön asettaminen selvitystilaan”, ”B. Osakkeenomistajan vähemmistöosinko-oikeuden rajoittaminen yhtiöjärjestyksessä”, ”C. Optio-oikeuksien antaminen” ja ”D. Suunnattu osakeanti”.

Kysymyksessä peräänkuulutettu luettelo löytyy Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 92 ja siinä on mainittu määräenemmistön kannatusta edellyttävänä päätöksentekotilanteina (jollei muualla laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin) yhtiön asettaminen selvitystilaan, optio-oikeuksien antaminen ja suunnattu osakeanti. Näin ollen vastausvaihtoehdot A., C. ja D. pitävät paikkansa ja ovat väärä vastaus kysymykseen.

Esitettyä vasten oikea vastaus kysymykseen on B. ”Osakkeenomistajan vähemmistöosinko-oikeuden rajoittaminen yhtiöjärjestyksessä”. Lisäksi on syytä huomata, että Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 133–134 on kerrottu, että osakkeenomistajan vähemmistöosinko-oikeuden rajoittaminen yhtiöjärjestyksestä muuttamalla edellyttää osakeyhtiölain 5 luvun 29 §:n 1 momentin mukaan osakkeenomistajan suostumusta. Tällä seikalla ei ole kuitenkaan välittömästi vaikutusta siihen, ettei vastausvaihtoehto B. pidä paikkaansa, koska tehtävässä kysyttiin, mitä päätöksentekotilannetta ei ole mainittu s. 92 olevassa *luettelossa*.

4. Tehtävän neljännessä kohdassa ensiksi kerrottiin, että osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa osakeyhtiölain 3 luvun 7 §:n mukainen lunastuslauseke ja että kyseinen pykälä sisältää muun muassa lunastusoikeutta ja lunastusmenettelyä koskevia sääntöjä. Nämä säännöt ovat osin pakottavia, osin tahdonvaltaisia. Tämän jälkeen kysyttiin ”Mikä seuraavista yhtiöjärjestyksen lunastuslauseketta koskevista väitteistä *ei pidä paikkaansa*” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle”, ”B. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, ettei kaikkia saman saannon kohteena olevia osakkeita ole lunastettava”, ”C. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallituksen on ilmoitettava osakkeen siirtymisestä lunastukseen oikeutetulle viikon kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle” ja ”D. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että lunastushinta on muu kuin osakkeen käypä hinta”.

Vastaus kysymykseen löytyy Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 65–67. Ensinnäkin s. 65 on kerrottu, että ”OYL 3:7.2 sisältää ... kuusi-kohtaisen luettelon olettamasaännöksistä, joita on noudatettava, *ellei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty toisin*” (kursivointi tässä). Kyseisessä luettelossa mainituista seikoista voidaan siis määrätä toisin yhtiöjärjestyksessä. Tämän jälkeen s. 66 on kerrottu, että ”OYL 3:7.3:ssa on määrätty edellä kohdissa 4–6 mainittujen *määräaikojen pidennyskiellosta* (lue: yhtiöjärjestyksessä kyseisiä määräaikoja ei ole sallittua pidentää)” (kursivointi tässä). OYL 3:7.2 sisältämän luettelon kohdissa 4–6 mainittuja määräaikoja ei siis voida yhtiöjärjestyksen määräyksiin pidentää, mutta niiden lyhentäminen on sallittua.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan mukaan ”saman saannon kohteena olevat osakkeet on kaikki lunastettava”. Koska kyse on olettamasaännöksestä, josta voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, vastausvaihtoehto B. pitää paikkansa ja on näin ollen väärä vastaus kysymykseen.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan mukaan ”hallituksen on ilmoitettava osakkeen siirtymisestä sille, jolla on oikeus lunastaa osake, kirjallisesti ... *kuukauden* kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle” (kursivointi tässä). Koska sanotun kuukauden määräajan lyhentäminen on sallittua, myös väite C. pitää paikkansa ollen väärä vastaus kysymykseen.

Edelleen osakeyhtiöoikeuden oppikirjan mukaan ”lunastushinta on osakkeen käypä hinta”. Koska kyse on jälleen olettamasaännöksestä, josta voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, myös vastausvaihtoehto D. pitää paikkansa ollen väärä vastaus kysymykseen.

Oikea vastaus kysymykseen on A. ”Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle *kolmen kuukauden* kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle” (kursivointi tässä). Tämän väitteen osalta Osakeyhtiöoikeuden oppikirjassa on kerrottu, että lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle *kahden kuukauden* kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle” (kursivointi tässä). Ottaen huomioon edellä mainittu määräaikaisten pidennyskielto, vastausvaihto A ei pidä paikkaansa.

5. Tehtävän viidennessä kohdassa ensiksi kerrottiin, että osakeyhtiölaissa on säädetty osakkeen merkinnästä eli osakkeen ottamisesta yhtiön perustamisen tai osakeannin yhteydessä. Tämän jälkeen kysyttiin ”Mikä seuraavista osakkeen merkintään liittyvistä väitteistä *ei pidä paikkaansa*” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehtoiksi annettiin ”A. Niin sanottuun nimellisarvottomaan pääomajärjestelmään siirtyminen ei ole tarkoittanut velvollisuutta luopua osakkeen nimellisarvon käyttämisestä”, ”B. Yhtiötä perustettaessa osakkeiden merkintä tapahtuu perustamissopimuksen allekirjoittamisella”, ”C. Osakkeen merkintäoikeuden menettämisseuraamus eli kadusointi voi tulla kyseeseen vain silloin, kun merkintähinta on sen erääntymishetkellä kokonaisuudessaan maksamatta” ja ”D. Perustamissopimuksessa voidaan määrätä, että osakkeiden merkintähinta maksetaan kokonaan toisen yhtiön osakkeilla”.

Osakkeen merkintää on käsitelty Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 178–182. S. 181 on ensinnäkin kerrottu, että ”(n)imellisarvottomaan pääomajärjestelmään siirtyminen ei ole ... tarkoittanut velvollisuutta luopua osakkeen nimellisarvon käyttämisestä. Näin ollen vastausvaihtoehto A. pitää paikkansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 178 on kerrottu, että ”(y)htiötä perustettaessa osakkeiden merkintä tapahtuu perustamissopimuksen allekirjoittamisella”. Näin ollen myös vastausvaihtoehto B. pitää paikkansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Edelleen Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 178–179 on käsitelty apporttiomaisuutta eli apporttia. Ensiksi on kerrottu, että ”perustamissopimuksessa voidaan ... määrätä, että merkintähinta maksetaan rahan sijasta kokonaan tai osittain muulla omaisuudella eli niin sanotulla *apporttiomaisuudella* (tai *apporttina*)”. Tämän jälkeen on esitetty, että ”(a)pportti voi olla periaatteessa mitä tahansa yhtiön taseeseen merkittävää omaisuutta, kuten ... toisen yhtiön osakkeita”. Myös vastausvaihtoehto D. pitää siis paikkansa ollen väärä vastaus kysymykseen.

Oikea vastaus kysymykseen on C. ”Osakkeen merkintäoikeuden menettämisseuraamus eli kadusointi voi tulla kyseeseen vain silloin, kun merkintähinta on sen erääntymishetkellä *kokonaisuudessaan* maksamatta” (kursivointi tässä). Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 179 on esitetty, että merkintäoikeuden menettämisseuraamus voi tulla kyseeseen ”myös silloin, kun *osa* merkintähinnasta on erääntymishetkellä maksamatta” (kursivointi tässä). Vastausvaihtoehto C. ei siis pidä paikkaansa.

6. Tehtävän kuudennessa kohdassa ensiksi kerrottiin, että osakeyhtiölaki sisältää lukuisia säännöksiä varojenjaosta. Tämän jälkeen kysyttiin ”Mikä seuraavista varojenjakoan liittyvistä väitteistä *pitää paikkansa*” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehtoiksi annettiin ”A. Hallitus voidaan valtuuttaa päättämään

omien osakkeiden lunastamisesta”, ”B. Omien osakkeiden pantiksi ottaminen oli aikaisemmin sallittu osakeyhtiölaissa, mutta nyttemmin se on nimenomaisesti kielletty”, ”C. Niin sanotusta välisingonjaosta on kyse silloin, kun osingonjaosta päätetään viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun tilinpäätöksen perusteella toistamiseen” ja ”D. Varojen jakaminen ennen yhtiön rekisteröimistä on laitonta varojenjako”.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 203–206 käsitellään omien osakkeiden hankkimista ja lunastamista. S. 204 on kerrottu, että ”hallitus voidaan valtuuttaa päättämään omien osakkeiden hankkimisesta – ja vain hankkimisesta – kokonaan tai joiltakin osin” (kursivointi tässä). Hallitusta ei siis voida valtuuttaa päättämään omien osakkeiden lunastamisesta. Tätä taustaa vasten vastausvaihtoehto A. ei pidä paikkaansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Seuraavalla sivulla on samaan teemaan liittyen kerrottu, että ”(v)uoden 1978 osakeyhtiölain aikana yhtiön omien osakkeiden pantiksi ottaminen ei ollut mahdollista. Nykyään toimenpiteen *sallittavuudesta* on säädetty nimenomaisesti OYL 15:13:ssä” (kursivoinnit tässä). Vastausvaihtoehto B. ei siis sekään pidä paikkaansa ollen väärä vastaus kysymykseen.

Edelleen Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 198 on määritelty, mitä tarkoitetaan *lisäosingolla* ja *välisingolla*: ”Lisäosingonjaosta on kyse silloin, kun osingonjaosta päätetään viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun tilinpäätöksen perusteella toistamiseen. ... (V)älisingolla tarkoitetaan puolestaan kuluvan tilikauden voiton jakamista kesken tilikautta laadittavan välitilinpäätöksen perusteella.” Näin ollen myös vastausvaihtoehto C. on paikkaansa pitämätön ja väärä vastaus kysymykseen.

Oikea vastaus kysymykseen on D. ”Varojen jakaminen ennen yhtiön rekisteröimistä on laitonta varojenjako”. Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 195 on tuotu esiin, että ”osakeyhtiölaissa nimenomaisesti mainittuja laittomia varojenjakotilanteita ovat varojen jakaminen ennen yhtiön rekisteröimistä...”. Vastausvaihtoehto D. siis pitää paikkansa.

7. Tehtävän seitsemännessä kohdassa kysyttiin ”Mikä seuraavista osakeyhtiön sulautumista koskevista väitteistä *ei pidä paikkaansa*” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. Niin sanotussa kolmikantasulautumisessa sulautumisvastikkeen antaa kolmas taho”, ”B. Sulautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa sen allekirjoittamisesta”, ”C. Sulautumisvastikkeena voidaan antaa muutakin kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita tai rahaa” ja ”D. Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää aina hallitus”.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 217 kerrotaan, että ”(k)olmikantasulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa vastaanottava yhtiö ei anna sulautumisvastiketta, vaan vastike tulee kolmannelta taholta”. Näin ollen vastausvaihtoehto A. pitää paikkansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 218–219 on kuvattu sulautumissuunnitelmaa ja sen rekisteröintiä. S. 218 on kerrottu, että OYL 16:5.1:n mukaan ”(s)ulautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa sen allekirjoittamisesta”. Näin ollen myös vastausvaihtoehto B. pitää paikkansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Edelleen Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 216 on kerrottu, että sulautumisessa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat sulautumisvastikkeena lähtökohtaisesti vastaanottavan yhtiön osakkeita. Lisäksi ”(o)sakeyhtiölain mukaan sulautumisvastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia”. Näin ollen sulautumisvastikkeena voidaan antaa muutakin kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita tai rahaa eli myös vastausvaihtoehto C. pitää paikkansa ollen väärä vastaus kysymykseen.

Oikea vastaus kysymykseen on vastausvaihtoehto D. ”Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää *aina* hallitus” (kursivointi tässä). Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 219 on kerrottu, että vastaanottavassa yhtiössä hallitus päättää lähtökohtaisesti sulautumisesta, ”joskin osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kahdeskymmenesosa yhtiön osakkeista voivat vaatia, että päätös tehdään yhtiökokouksessa...”. Näin ollen hallitus ei aina päättää vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta, vaan erityisin edellytyksin päätöksentekovalta voi kuulua myös yhtiökokoukselle.

8. Tehtävän kahdeksannessa kohdassa kysyttiin ”Mikä seuraavista osakeyhtiön perustamista koskevista väitteistä *pitää paikkansa?* (kursivointi tässä)” Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. Yhtiö on ilmoitettava kahden kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta rekisteröitäväksi”, ”B. Jos perustamissopimuksessa määrätään yhtiön tilikaudesta, siitä ei tarvitse ottaa määräystä yhtiöjärjestykseen”, ”C. Osakeyhtiön oikeushenkilöllisyys syntyy rekisteröintihetkellä. Näin ollen osakeyhtiölaissa on kielletty omaisuuden hankkiminen rekisteröimättömälle yhtiölle” ja ”D. Perustamissopimuksen muuttamiseen sovelletaan yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevia osakeyhtiölain 5 luvun säännöksiä”.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 212 on kerrottu, että ”(y)htiö ilmoitetaan *kolmen* kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta rekisteröitäväksi” (kursivointi tässä). Näin ollen vastausvaihtoehto A. ei pidä paikkaansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 213 on ensinnäkin kerrottu, että ”(o)sakeyhtiön oikeushenkilöllisyys syntyy vasta rekisteröintihetkellä”. Lisäksi sama tieto on esitetty s. 30. Tämän tiedon valossa vastausvaihtoehto C.:n ensimmäinen virke pitää paikkansa. Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 214 on kuitenkin kerrottu, että ”(r)ekisteröimättömälle yhtiölle saatetaan esimerkiksi hankkia omaisuutta” ja ”(t)ällaisten oikeustoimien tekeminen on osakeyhtiölain näkökulmasta sallittua”. Vastausvaihtoehto C.:n toisessa virkkeessä on väitetty, että ”osakeyhtiölaissa on kielletty omaisuuden hankkiminen rekisteröimättömälle yhtiölle”. Koska tämä väite ei pidä paikkaansa, myös vastausvaihtoehto C. on väärä vastaus kysymykseen.

Edelleen Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 212–213 on kerrottu, että yhtiön perustajaosakkeenomistajien väliin suhteisiin sovelletaan pääasiassa sopimusoikeudellisia periaatteita, jolloin esimerkiksi ”perustamissopimuksen muuttaminen edellyttää kaikkien sopijapuolten suostumusta”. Tässä yhteydessä ei ole annettu millään tavalla ymmärtää, että perustamissopimuksen muuttamiseen sovellettaisiin osakeyhtiölain 5 luvun yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevia säännöksiä. Myöskään s. 133–135, jossa on käsitelty yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevia osakeyhtiölain pykäläiä, ei ole annettu ymmärtää, että näitä säännöksiä sovellettaisiin perustamissopimuksen muuttamiseen. Näin ollen vastausvaihtoehto D. ei pidä paikkaansa ja on väärä vastaus kysymykseen.

Oikea vastaus kysymykseen on vastausvaihtoehto B. ”Jos perustamissopimuksessa määrätään yhtiön tilikaudesta, siitä ei tarvitse ottaa määräystä yhtiöjärjestykseen”. Osakeyhtiöoikeuden oppikirjan s. 213 on kerrottu, että ”(p)erustamissopimuksessa on ... määrättävä yhtiön tilikaudesta, jos siitä ei määrätä yhtiöjärjestyksessä. ... Jos taas tilikaudesta määrätään perustamissopimuksessa, asia voidaan jättää yhtiöjärjestyksessä mainitsematta.” Vastausvaihtoehto B. siis pitää paikkansa.

9. Tehtävän yhdeksännessä kohdassa ensiksi kerrottiin, että Juha Raitio on luetellut teoksessaan oikeuskäytännössä ”yleisiksi oikeusperiaatteiksi” nimettyjä periaatteita. Tämän jälkeen kysyttiin ”Mitä seuraavista periaatteista *ei ole mainittu tässä luettelossa?* (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. yhdenvertaisuusperiaate”, ”B. sopimuksien sitovuuden periaate”, ”C. vilpittömän mielen suoja” ja ”D. hallintovallan väärinkäytön kieltö”.

Oikea vastaus kysymykseen on A ”yhdenvertaisuusperiaate”, koska sitä ei ole mainittu kysymyksen kohteena olevassa luettelossa. Muut periaatteet löytyvät Euroopan unionin oikeuden periaatteet ja perusvapaudet kirjan s. 52–53 olevasta luettelosta.

10. Tehtävän kymmenennessä kohdassa ensiksi kerrottiin, että Juha Raitio on esitellyt teoksessaan Schermersin ja Waelbroeckin tapaa jakaa oikeusvarmuuden periaate osatekijöiksi. Tämän jälkeen kysyttiin ”Mitä seuraavista *ei ole mainittu* sanottuna osatekijänä” (kursivointi tässä)? Vastausvaihtoehdoiksi annettiin ”A. saatutettujen oikeuksien suoja”, ”B. ymmärrettävän kielen vaatimus”, ”C. perusteettoman edun antamisen kieltö” ja ”D. määräaikaisten laskeminen”.

Oikea vastaus kysymykseen on C ”perusteettoman edun antamisen kieltö”, koska Schermers ja Waelbroeck eivät ole maininneet sitä oikeusvarmuuden periaatteen osatekijänä. Muut vastausvaihtoehdot on sen sijaan yksilöity Euroopan unionin oikeuden periaatteet ja perusvapaudet kirjan s. 75 sanottuina osatekijöinä.

Tehtävä 2

1. A
2. B
3. B
4. C
5. D
6. A
7. C
8. D
9. B
10. D

Perustelut

Kysymykset 1–6 koskevat Urpo Kankaan valintakoe kirjaa ”Suomalaisen siviilioikeuden juuret. Esimerkkinä perhe- ja perintöoikeus”. Kysymykset 7–10 koskevat Juha Raition kirjaa ”Euroopan unionin oikeuden periaatteet ja perusvapaudet”.

1. Väittämä A. ”Jos perintö on jaettu, eikä testamenttia ole ja perinnönjako on tullut lainvoimaiseksi, jakoon osallistunut perillinen ei voi vaatia perinnönjaon oikaisemista millään perusteella.” pitää paikkansa. Perinnönjaon oikaisua koskevat säännökset eivät ole ylimääräinen muutoksenhaku keino jo lainvoiman saaneeseen perintöratkaisuun. Niihin vedoten ei voi vaatia aikaisemmin tehdyn jaon kumoamista ja uutta perinnönjakoa, vaikka aikaisempaa jakoa rasittaisikin pätemättömyysperuste, jos alkuperäisen jaon jälkeen ei ole ilmaantunut sivuutettua perillistä tai uutta testamenttia. Perinnönjaon oikaisu ei siis rinnastu tuomionpurkuun, eikä toimitettua perinnönjakoa edelleenkään saa purkaa sitä rasittavasta virheestä huolimatta. (Kangas, s. 214–215.)

Väittämät B., C. ja D. koskevat kysymystä avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen perintöoikeudesta isänsä jälkeen. Uudella isyyslailla (eli vuoden 2016 isyyslailla, joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016) parannettiin takautuvasti sellaisten lasten asemaa, joiden kanneoikeutta oli aiemmin rajoitettu (Kangas, s. 53, 68 ja 70). Uuden isyyslain 67 § on tehtävän ratkaisun kannalta keskeinen (Kangas, s. 70–71 ja s. 216–218). Pykälä kuuluu näin (Kangas, s. 70–71):

”67 §

Lapsen perintöoikeus eräissä tapauksissa

Avioliiton ulkopuolella ennen 1 päivänä lokakuuta 1976 syntyneellä lapsella ei ole tuomioistuimessa vahvistetun isyyden perusteella perintöoikeutta isänpuoleisen perittävän jälkeen, jos perittävä on kuollut ennen 31 päivää tammikuuta 2012. Lapsella on kuitenkin tämän momentin ensimmäisen virkkeen estämättä oikeus perintöön, jos perittävän omaisuus on perintökaaren (40/1965) 5 luvun 1 §:n nojalla mennyt valtiolle taikka jos perintöoikeuden menetystä on pidettävä kohtuuttomana avioliiton ulkopuolella syntyneiden sisarusten yhdenvertaisen kohtelun tai muun siihen verrattavan, kantajasta riippumattoman erityisen painavan syyn perusteella. Tällainen oikeus perintöön on saatettava voimaan viimeistään perintökaaren 16 luvun 1 §:ssä säädetyssä määräajassa.

Mitä 1 momentin ensimmäisessä ja toisessa virkkeessä säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos isyys on vahvistettu isyyslain voimaansaattamisesta annetun lain 7 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa taikka jos lapsella oli 30 päivänä syyskuuta 1976 isä, mutta isyys on sen jälkeen kumottu tai isyyttä koskeva tuomio on purettu, ja toisen miehen isyys on vahvistettu tämän jälkeen.

Se, jolla 1 momentin nojalla on perintöoikeus, voi vaatia toimitetun perinnönjaon oikaisua, vaikka perittävä on kuollut ennen tammikuun 1 päivää 2016. Perinnönjaon oikaisuun ja omaisuuden palautusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä perintökaaren 23 a luvussa säädetään. (30.12.2015/1596)”

Pykälän sisältöä avataan valintakoekirjan sivuilla 216–218.

Väittämä B. ”Perittävä on kuollut 30.1.2007 ja perintö on lainvoimaisesti jaettu. Jos perittävän kuoleman jälkeen vahvistetaan, että perittävä oli 1.5.1976 syntyneen lapsen isä, perinnönjako voidaan peräyttää ja jako toimittaa uudelleen.” ei pidä paikkaansa. Väittämässä perittävän isyys on vahvistettu vasta perittävän kuoleman jälkeen ja perilliset ovat jakaneet jo perinnön. Isyyslain erityisen vanhentumisajan (uuden isyyslain 67 §, ks. yllä) perusteella avioliiton ulkopuolella ennen 1 päivänä lokakuuta 1976 syntyneellä lapsella ei ole tuomioistuimessa vahvistetun isyyden perusteella lähtökohtaisesti perintöoikeutta isänpuoleisen perittävän jälkeen, jos perittävä on kuollut ennen 31 päivää tammikuuta 2012. Väittämässä perittävä on kuollut 30.1.2007 eli ennen 31.1.2012 ja lapsi on syntynyt 1.5.1976 eli ennen 1.10.1976. Väittämässä ei tuoda esiin, voisiko tilanteeseen soveltua jokin 31.1.2012-säännöksen poikkeuksista (Kangas, s. 217–218). Perittävän 1.5.1975 syntyneen lapsen perintöoikeus on kuitenkin jo vanhentunut yleisessä kymmenen vuoden jäämistösaannon vanhentumisajassa: ”Perintöön [...] perustuva oikeus on saatettava voimaan viimeistään kymmenen vuoden kuluessa perittävän kuolemasta. [...] Kymmenen vuoden määräaika on ehdoton, eikä sellainenkaan laillinen este, joka muutoin oikeuttaisi olemaan saapumatta määräajassa oikeuteen, jatka sitä. [...] Määräaika kuluu myös sellaisen perillisen vahingoksi, jolla ei ole tietoa perittävän kuolemasta ja hänelle tulleesta perinnöstä. [...] Menetetyn määräajan palauttaminen ei ole mahdollista tuomioistuimen päätöksellä.” (Kangas, s. 93–94.) Jos oikeus perintöön tai testamenttiin on vanhentunut, niin silloin myös oikeus vaatia perinnönjaon oikaisua on vanhentunut (Kangas, s. 216). Perinnönjakoa ei voida peräyttää ja jakoa toimittaa uudelleen.

Väittämä C. ”Jos perintö on lainvoimaisesti jaettu ja perittävän 1.6.2012 tapahtuneen kuoleman jälkeen on vahvistettu, että perittävä oli X:n isä, perinnönjako voidaan peräyttää ja perintö jakaa uudelleen. Perilliset ovat velvollisia palauttamaan uuteen jakoon yhteisvastuullisesti aikaisemmassa jaossa saamansa omaisuuden.” ei pidä paikkaansa. Väittämässä perittävän isyys on vahvistettu vasta perittävän kuoleman jälkeen ja perilliset ovat jakaneet jo perinnön. Uuden isyyslain 67 § soveltuu. Väittämän kohta ”[p]erilliset ovat velvollisia palauttamaan uuteen jakoon yhteisvastuullisesti aikaisemmassa jaossa saamansa omaisuuden” tekee kuitenkin väittämästä väärän. Palautusvastuu on nimittäin yksilöllinen: ”Palautusvastuu on individuaalista vastuuta. Jokainen palautusvastuussa oleva tai hänen oikeudenomistajansa päättää itsenäisesti siitä, mitä omaisuutta hän palauttaa uudessa jaossa jaettavaksi. Palautusvastuu ei ole solidaarista. Jos joku alkuperäiseen jakoon osallistuneista ei kykene täyttämään palautusvastuutaan, se jää jaossa sivuutetun perillisen tappioksi. Hän ei voi vaatia, että muiden jakoon osallisten tai legaatin saajan tulisi täyttää siitä aiheutunut vaje.” (Kangas, s. 223.)

Väittämä D. ”Jos perittävä on kuollut 24.6.2007 ja hänen jäämistönsä on mennyt valtion jäämistösaantoa koskevien määräysten mukaan valtiolle ja perittävän kuoleman jälkeen 1.3.2017 on vahvistettu, että perittävä oli 1.10.1973 syntyneen X:n isä, X:llä ei ole oikeutta vaatia valtion jäämistösaannon peräytymistä ja perintöä itselleen.” ei pidä paikkaansa. Perinnönjaon oikaisua voi vaatia, vaikka perittävä on kuollut ennen 1.1.2016 eli ennen kuin uusi isyyslaki ja perinnönjaon oikaisua koskevat säännökset tulivat voimaan (Kangas, s. 216). Avioliiton ulkopuolella ennen 1.10.1976 syntyneellä lapsella ei ole tuomioistuimessa vahvistetun isyyden perusteella perintöoikeutta isänpuoleisen perittävän jälkeen, jos perittävä on kuollut ennen 31.1.2012 (Kangas, s. 216–217). Tämä määräaika ei estä isyyden vahvistamista, mutta se estää useimmissa tapauksissa kuitenkin perintöoikeuden voimaan saattamisen ennen 31.1.2012 kuolleen isän ja isänpuoleisten sukulaisten jälkeen. Tämä sääntö ei kuitenkaan ole ehdoton, sillä siitä on tärkeitä poikkeuksia (Kangas, s. 216–217). Väittämän kuvaukseen soveltuu yksi 31.1.2012-säännöksen poikkeuksista: Kun isä on kuollut ennen 31.1.2012 ja hänen jäämistönsä on mennyt perillisen ja testamentin puuttuessa valtiolle valtion jäämistösaantoa koskevien säännösten perusteella, sovellettavaksi vanhentumisajaksi valikoituu perintösaannon säännönmukainen vanhentumisaika eli kymmenen vuotta perittävän kuolemasta. Vaatimus

perinnönjaon oikaisusta ja omaisuuden palauttamisesta takaisin perinnönjakoon on tehtävä Valtiokonttorille kymmenessä vuodessa perittävän kuolemasta lukien. (Kangas, s. 217.)

Väittämässä perittävä on kuollut 24.6.2007 eli ennen 31.1.2012 ja perittävän lapsi X syntynyt 1.10.1973 eli ennen 1.10.1976. X:llä on oikeus vaatia valtion jäämistösaannon peräytymistä ja perintöä itselleen, koska perittävän kuolemasta ei ole vielä kulunut kymmentä vuotta.

2. Kysymyksen 2 ratkaiseminen edellyttää perintöveron laskemista. Perintöverovelvolliset on jaettu kahteen veroluokkaan. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluu perinnönjättäjän suoraan alenevassa polvessa oleva perillinen. Jos perittävä on kuollut 1.1.2017 tai myöhemmin, veronalaisesta perintöosuudesta tehdään ensin 60 000 euron suuruinen alaikäisyysvähennys. Alaikäisyysvähennyksen voi saada vain alle 18-vuotias perillinen. (Kangas, s. 102.) Jos verotettavan osuuden arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin 60 000 euroa ja yhtä suuri tai pienempi kuin 200 000 euroa, veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla on 3 500 euroa. Veroprosentti ylimenevästä osasta on tässä tapauksessa 13 %. (Kangas, s. 103.)

Tapauksen perijä on 16-vuotias ja perittävä on kuollut 17.1.2017 eli myöhemmin kuin 1.1.2017. Veronalaisesta perintöosuudesta tehdään siis ensin 60 000 euron suuruinen alaikäisyysvähennys: 220 000 euroa – 60 000 euroa = 160 000 euroa. Koska verotettavan osuuden arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin 60 000 euroa ja yhtä suuri tai pienempi kuin 200 000 euroa, veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla on 3 500 euroa. Veroprosentti ylimenevästä osasta on tässä tapauksessa 13 %. Eli 3 500 euroa + (160 000 euroa – 60 000 euroa) · 13/100 = 16 500 euroa. Perinnöstä tulee maksaa siis 16 500 (kuusitoistatuhatta viisisataa) euroa perintöveroa.

3. Kysymyksen 3 ratkaiseminen edellyttää tasingon laskemista. Valintakoe kirjassa sivulla 120 on esimerkki tasingon laskemisesta valintakoeväittämän kuvausta vastaavassa tilanteessa. Sivulla 120 on todettu myös seuraavaa:

”Omaisuuden ositus puolestaan on toimitus, jossa määritetään puolisojen avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö. Jos ensiksi kuolleen puolison avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö on suurempi kuin lesken vastaava omaisuus, ensiksi kuolleen puolison perillisten on annettava eloonjääneelle puolisolle tasinkoa niin paljon, että jäämistöön kuuluvan avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö on yhtä suuri kuin lesken vastaava omaisuus.”

Tapauksessa A:n avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö oli 750 000 (seitsemänsataaviisikymmentätuhatta) euroa. B:n avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö oli 70 000 (seitsemänkymmentätuhatta) euroa. Avio-oikeuden alaisen omaisuuden yhteenlaskettu säästö on (750 000 euroa + 70 000 euroa eli) 820 000 euroa ja avio-osan suuruus on 410 000 euroa. A:n perillisten on annettava avioliittolain nojalla tasinkoa B:lle (410 000 euroa – 70 000 euroa eli) 340 000 euroa. (Kangas, s. 84, 119–120.)

4. Väittämä A. ”Jos ensiksi kuolleen puolison eli C:n rintaperillinen E ei vaadi lesken eli D:n eläessä perinnönjakoa, leski saa pitää koko jäämistön jakamattomana hallinnassaan.” pitää paikkansa. Väittämä koskee lesken enimmäissuojaa eli sitä, että leski saa pitää koko jäämistön jakamattomana hallinnassaan. Lesken enimmäissuoja on suhteellisen heikko, sillä rintaperillinen tai testamentinsaaja voi aina esittää jakovaateen. Jakovaateen esittämisen johdosta lesken oikeus kaventuu vähimmäissuojaksi. (Kangas, s. 124.) Kuvauksen mukaan C ei ole laatinut testamenttia. Näin ollen, jos ensiksi kuolleen puolison rintaperilliset eivät vaadi lesken eläessä perinnönjakoa, leski saa pitää koko jäämistön jakamattomana hallinnassaan. (Kangas, s. 120.)

Väittämä B. ”Vaikka C:n rintaperillinen E vaatisi jäämistön jakoa, D:llä on kuitenkin oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan C:n ja D:n yhteisenä kotina käytettyä paritalon puolikasta.” pitää paikkansa. Väittämä koskee lesken vähimmäissuojaa. ”Lesken enimmäissuoja on suhteellisen heikko, sillä rintaperillinen tai testamentinsaaja voi aina esittää jakovaateen. Jakovaateen esittämisen johdosta lesken oikeus kaventuu vähimmäissuojaksi. Leskellä on jakovaatimuksesta huolimatta oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan puolisojen yhteisenä kotina käytetty tai muu jäämistöön kuuluva, hänen kodikseen sopiva asunto, jollei

kodiksi sopivaa asuntoa sisälly lesken omaan varallisuuteen.” (Kangas, s. 124.) ”Kodiksi sopivana asuntona pidetään sellaista asuntoa, joka kokonsa, sijaintinsa, varustetasonsa ja rakentamistapansa puolesta vastaa puolisoiden yhteistä asuntoa. Jos leski esimerkiksi omistaa pienen kaksion kerrostalossa, jossa ei ole hissiä, hän voi pitää jakamattomana hallinnassaan rivitaloasunnon, jossa hän oli asunut yhdessä puolisonsa kanssa.” (Kangas, s. 124–125.) ”Jos leskellä ei ole omaa kodiksi sopivaa asuntoa, hän saa hallita puolisoiden yhteisenä kotina käytettyä asuntoa.” ”Lesken muu omaisuus, esimerkiksi suuri osakesalkku tai kiinteistövarallisuus, ei vaikuta lesken oikeuteen vedota vähimmäissuojaansa.” (Kangas, s. 121, ks. myös sivuilla 121–122 annettu esimerkki, jossa leski B omisti suuren saaristohuvilan.)

Kuvauksen mukaan C ja D olivat omistaneet yhteisesti paritalon puolikkaan, jota käytettiin puolisoiden yhteisenä kotina. Vaikka leski D oli puolisoaan varakkaampi ja D:n avio-oikeudesta vapaaseen omaisuuteen kuuluu muun muassa 23 hehtaarin metsäkiinteistö, jolla sijaitsee pieni metsästysmaja, D:llä on oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan C:n ja D:n yhteisenä kotina käytettyä paritalon puolikasta E:n jakovaatimuksesta huolimatta. Metsästysmajaa ei voida pitää kodiksi sopivana asuntona, koska se ei vastaa puolisoiden yhteistä asuntoa koko, sijainti, varustetaso ja rakentamistapa huomioon ottaen. Lesken muulla varallisuudella ei ole lesken vähimmäissuojan kannalta merkitystä.

Väittäjä C. ”Kuolinpesään on määrätty pesänjakaja. Rintaperillisen E:n esittämän jakovaatimuksen johdosta perittävän jäämistö päätetään jakaa osittain lesken vielä eläessä. Lesken vastustus voi kuitenkin estää jaon toimittamisen.” ei pidä paikkaansa.

”Lesken oikeus hallita jäämistöä jakamattomana ei [...] tarkoita sitä, että perinnönjakoa ei olisi mahdollista käynnistää lesken eläessä.” (Kangas, s. 121.) ”Lesken vastustus ei estä jaon toimittamista. Lesken oikeussuoja toteutuu siinä, että hän saa hallintaansa vähimmäissuojan piiriin kuuluvan omaisuuden, eli puolisoiden yhteisenä kotina käytetyn asunnon ja tavanomaisen asuntoiraimiston. Lesken oikeuden kannalta on asiaan vaikuttamatonta, miten niiden omistussuhteet on ratkaistu.” (Kangas, s. 126.) D:n vastustus ei näin ollen estä perinnönjaon toimittamista.

Väittäjä D. ”Leski ei vastusta jaon toimittamista. Jako toimitetaan toimitusjakona. Perinnönjakokirjan todistamista ei vaadita.” pitää paikkansa.

”Lesken eläessä jako voidaan toimittaa joko osakkaiden kesken sopimusjakona taikka pesänjakajan toimittamana toimitusjakona.” ”Sopimusjakokirja on todistettava. Kahden todistajan tulee vahvistaa sopimusjaoissa syntynyt jakokirja allekirjoituksillaan. [...] Todistajat vahvistavat [...] osakkaiden ilmoittaneen allekirjoituksillaan jaon tapahtuneen asiakirjasta ilmenevällä tavalla sekä sen, että osakkaiden allekirjoitukset ovat oikeaperäisiä. Pesänjakajan toimittamassa jaossa eli toimitusjaossa riittää, kun jakokirjan allekirjoittaa pesänjakaja yksin. Nimikirjoituksen todistamista ei vaadita.” (Kangas, s. 197 ja 207.)

Väittäjäkuvauksessa oli kyse toimitusjaosta. Perinnönjakokirjan todistamista ei vaadita.

5. Väittäjä A. ”Perillinen H ei moiti testamenttia kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän sai testamentista todisteellisesti tiedon, ja testamentti tulee lainvoimaiseksi. Perinnöttömäksi tekemisen mitättömäksi julistamista koskeva kanne ei ole kuitenkaan tähän kuuden kuukauden määräaikaan sidottu, joten H voi nostaa mitättömyyskanteen myöhemminkin kuin kuuden kuukauden kuluessa testamentin tiedoksisaamisesta.” pitää paikkansa.

”Perinnöttömäksi tehty perillinen menettää asemansa kuolinpesän osakkaana [...] sen jälkeen kun testamentti on tullut lainvoimaiseksi, jos perinnöttömäksi tekemisen perustetta ei ole riitautettu. Kun perittävä kuolee, testamentinsaajan on annettava testamentti tiedoksi perilliselle. Jos perillinen ei moiti testamenttia kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän sai testamentista tiedon, testamentti tulee lainvoimaiseksi. Perinnöttömäksi tekemisen mitättömäksi julistamista koskeva kanne ei kuitenkaan ole testamentin moitekanne, joten rintaperillinen [...] voi nostaa mitättömyyskanteen myöhemminkin kuin kuuden kuukauden kuluessa testamentin tiedoksisaamisesta.” (Kangas, s. 91.) Näin ollen H voi nostaa mitättömyyskanteen myöhemminkin kuin kuuden kuukauden kuluessa testamentin tiedoksisaamisesta.

Väittäjä B. ”L ei voi tehokkaasti vedota hyväkseen tehtyyn testamenttiin, jos kihlaus olisi purkautunut ennen G:n kuolemaa ja puolisoitten välisen ja yhteyden ei voitaisi katsoa säilyneen läheisenä kihlauksen purkautumisen jälkeen.” pitää paikkansa.

”Kihlakumppanin [...] hyväksi tehty testamentti raukeaa, jos kihlaus [...] myöhemmin purkautuu muusta syystä kuin testamentin tekijän kuoleman johdosta. Kihlakumppanin [...] hyväksi tehty jälkisäädös rakentuu yleensä edellytykselle, että henkilöiden välinen läheinen suhde säilyy muuttumattomana. Kysymyksessä on lakimääräinen oletus, joka voidaan kumota vastanäytöllä.” (Kangas, s. 178.) ”[K]ihlakumppanin hyväksi tehty testamentti raukeaa, jos muuta ei näytetä. Todistustaakka on sillä, joka väittää testamentin edelleen olevan olosuhteiden muutoksesta huolimatta voimassa.” (Kangas, s. 179, ks. myös korkeimman oikeuden ratkaisusta KKO 2016:60 kerrottu.) Näin ollen, jos kihlaus on purkautunut ennen G:n kuolemaa ja puolisoitten välisen ja yhteyden ei voida katsoa säilyneen läheisenä kihlauksen purkautumisen jälkeen, L ei voi tehokkaasti vedota hyväkseen tehtyyn testamenttiin.

Väittäjä C. ”Vaikka perinnöttömäksi tekemisen mitättömäksi julistamista koskeva kanne ei menestyisi, L:n testamentin saajana on saamansa lakiosailmoituksen johdosta suoritettava H:n lakiosaa vastaava omaisuus G:n perinnöstä H:n lapselle M:lle jäämistöomaisuudella tai rahassa. M on syntynyt muutama kuukausi G:n kuoleman jälkeen.” pitää paikkansa.

”Rintaperillisellä on oikeus lakiosaan, jota testamentilla ei yleensä voida tehokkaasti loukata. Rintaperillinen voidaan kuitenkin tehdä kokonaan perinnöttömäksi eli estää häntä saamasta lakiosaansa, jos laissa säädetyt edellytykset perinnöttömäksi tekemiselle ovat olemassa.” (Kangas, s. 89.) ”Menettämisaikutus rajoittuu kaikissa tapauksissa ainoastaan perintöoikeuden menettäjään itseensä. Lain mukaan perinnön, jonka perillinen on menettänyt, saa se, jolla olisi ollut oikeus perintöön siinä tapauksessa, että perillinen olisi kuollut ennen perittävä. Eli jos perinnöttömäksi tehdyllä lapsella on oma rintaperillinen, hän saa sen osuuden perittävän jäämistöstä, jonka perinnöttömäksi tehty lapsi olisi saanut.” (Kangas, s. 91–92, ks. myös s. 81.) ”Perintökaaren mukaan testamentti on perillistä kohtaan tehoton siltä osin kuin se estää häntä saamasta lakiosaansa jäämistöstä tai rajoittaa hänen oikeuttaan määrätä lakiosana tulevasta omaisuudesta. Testamentti on kuitenkin tehokas, jos testamentin saaja suorittaa lakiosaan oikeutetulle perilliselle hänen lakiosaansa vastaavan tai siitä puuttuvan määrän rahana perillisen määräämän kohtuullisen ajan kuluessa eikä rahasuoritusta ole testamentissa nimenomaisesti kielletty.” (Kangas, s. 164, ks. myös s. 71–72.) Lakiosan saaminen edellyttää, että perillinen tekee testamentin saajalle erityisen lakiosailmoituksen, kun testamentti loukkaa lakiosaa. ”Lakiosailmoitus on rintaperillisen suoja-keino sellaista testamenttia vastaan, joka rajoittaa rintaperillisen oikeutta lakiosaan. Lakiosailmoitus tehdään testamentin saajalle.” (Kangas, s. 161.)

H on testaattorin rintaperillinen ja M on H:n rintaperillinen. Menettämisaikutus rajoittuu ainoastaan H:hon. L:n on testamentin saajana saamansa lakiosailmoituksen johdosta suoritettava H:n lakiosaa vastaava omaisuus G:n perinnöstä H:n lapselle M:lle. M saa sen osuuden perittävän G:n jäämistöstä, jonka perinnöttömäksi tehty H olisi saanut.

Väittäjä D. ”Testamentin oikeaksi ovat todistaneet L ja N, joka on L:n ja G:n naapuri. G oli allekirjoittanut testamentin jo ennen todistajien paikalle saapumista, mutta tunnustaa tilaisuudessa todistajille oman allekirjoituksensa. Todistajat ovat todistaneet, että testamentin tekijä on testamenttia laatiessaan ollut täysin testamentintekokelpoinen ja kykenevä laatimaan testamentin, jonka hän on laatinut omasta vapaasta tahdostaan kenenkään ulkopuolisen häntä siihen pakottamatta, taivuttelematta tai petollisesti viettelemättä. Testamenttia ei voida katsoa pätemättömäksi.” ei pidä paikkaansa.

Tämän väittämän oikeellisuuden arvioinnin kannalta perintökaaren testamentin todistajien esteellisyyttä koskevat säännökset ovat keskeiset. ”Todistajien tulee olla esteettömiä. Testamentin todistajan esteellisyydestä on säädetty perintökaareissa, eikä todistajan esteellisyyttä siten voida arvioida oikeustoimen ja toimituksen todistajan esteellisyyttä koskevan erityislain nojalla. Todistajien esteellisyys määritetään testamentin tekohetken mukaan (alkuperäinen esteettömyys). Myöhemmin syntynyt jääviysperuste (jälkiperäinen esteettömyys) ei ole muotovirhe.” Testamentin todistaja voi olla esteellinen oman henkilökohtaisen intressinsä

vuoksi. Kukaan ei voi todistajana todistaa oikeaksi määräystä, joka tehdään hänen hyväksi. (Kangas, s. 174–175.) Todistajan esteellisyyden aiheuttama pätemättömyys on siinä mielessä ehdoton, että oikeudella ei ole samanlaista valtaa harkita sitä, tuleeko moitekanne hyväksyä kuin muissa moitekannetilanteissa. Jos jonkin testamenttiin sisältyvän määräyksen osalta ei ole noudatettu todistajan esteettömyyttä koskevia säännöksiä, testamentti on siltä osin pätemätön. (Kangas, s. 193, ks. myös muut moiteperusteet, joihin väittämäkuvauksessa on pyritty viittaamaan, s. 192–193.)

Tapauksessa perittävä G on juuri ennen kuolemaansa laatinut testamentin L:n hyväksi. G ja L olivat kihlautuneet viisi vuotta aiemmin. L on ollut siis jo testamentin tekohetkellä esteellinen todistajaksi. Kun testamenttiin sisältyvien määräyksen osalta ei ole noudatettu todistajan esteettömyyttä koskevia säännöksiä, testamentti on näiltä osin pätemätön.

6. Kohta A. ”Yhteiskunnan tulee olla yhdenvertaisten ihmisten yhteisö.” ei sisälly kirjassa esitettyyn sisältökriteerilistaukseen. Urpo Kangas mainitsee kirjassaan, että ”[k]ansalaisyhteiskunnan ihannetilaa voidaan kuvata viidellä sisältökriteerillä. Yhteiskunnan tulee olla täysivaltaisten ihmisten yhteisö, harkitsevien päätäjien yhteisö, vastuullisten yksilöiden yhteisö, moraalisten yksilöiden yhteisö ja muiden oikeuksia kunnioitava yhteisö.” (Kangas, s. 50.)

7. Väittämä A. ”Cassis de Dijon -tapaukseen voidaan vedota ainoastaan silloin, kun kaupaneste perustuu kansalliseen lainsäädäntöön tai muuhun toimenpiteeseen harmonisoimattomalla alalla.” pitää paikkansa. Toteama ”Cassis de Dijon -tapaukseen voidaan vedota ainoastaan silloin, kun kaupaneste perustuu kansalliseen lainsäädäntöön tai muuhun toimenpiteeseen harmonisoimattomalla alalla” löytyy valintakoekirjan sivulta 121.

Väittämä B. ”Cassis de Dijon -tapauksessa tavaroiden vastavuoroisen tunnustamisen periaate on keskeinen.” pitää paikkansa. Valintakoekirjan tietojen perusteella voidaan katsoa, että Cassis de Dijon -tapauksessa tavaroiden vastavuoroisen tunnustamisen periaate on keskeinen. Valintakoekirjan sivulla 122 nimitäin lukee, että ”EY-tuomioistuin pyrki Cassis de Dijon -ratkaisullaan edistämään tavaroiden vapaata liikkuvuutta. Se korosti ratkaisussaan tavaroiden vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta. EY-tuomioistuin päätti, että jos jokin tuote on saatettu jossakin jäsenvaltiossa laillisesti vapaaseen vaihdantaan, ei toisen jäsenvaltion julkisvalta saa ylläpitää toimenpiteitä, joilla tuotteen vienti toiseen jäsenvaltioon tosiasiallisesti estetään.”

Väittämä C. ”Tuontirajoituksia tai niitä vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä voidaan Cassis de Dijon -tapauksessa mainittujen ns. pakottavien vaatimusten (*mandatory requirements*) vuoksi sallia, mikä lievensi Keck-tapauksessa omaksuttua kategorista SEUT 34 artiklan (eli jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä) tulkintaa.” ei pidä paikkaansa. Jotta väittämä pitäisi paikkaansa, tulisi sen kuulua näin: ”Tuontirajoituksia tai niitä vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä voidaan Cassis de Dijon -tapauksessa mainittujen ns. pakottavien vaatimusten (*mandatory requirements*) vuoksi sallia, mikä lievensi Dassonville [ei Keck] -tapauksessa omaksuttua kategorista SEUT 34 artiklan tulkintaa (Raitio, s. 123). Näitä keskeisiä tapauksia on käsitelty muun muassa sivuilla 115–118 (Dassonville -tapaus (8/74)) ja sivuilla 142–149 (Keck -tapaus (C-267/91 & C-268/91)).

Väittämä D. ”Cassis de Dijon -ratkaisun pakottavien vaatimusten luettelo ja suhteellisuusperiaatteen korostus voidaan nähdä Rule of reason -doktriinin ilmentymänä sisämarkkinaoikeudessa.” pitää paikkansa. Väittämän teksti löytyy valintakoekirjan sivulta 125: ”Cassis de Dijon -ratkaisun pakottavien vaatimusten luettelo ja suhteellisuusperiaatteen korostus voidaan nähdä Rule of reason -doktriinin ilmentymänä sisämarkkinaoikeudessa.”

8. Väittämä A. ”Trailers -ratkaisu on tyyppiesimerkki ns. market access -testin mukaisesta ratkaisusta, jossa Cassis de Dijon -oikeuskäytännössä merkityksellinen välillisesti syrjivien ja suoraan syrjivien toimenpiteiden välinen erottelu ei ole relevanttia.” pitää paikkansa. Tämä toteama ”Trailers -ratkaisu on tyyppiesimerkki ns. market access -testin mukaisesta ratkaisusta, jossa Cassis de Dijon -oikeuskäytännössä merkityksellinen

välillisesti syrjivien ja suoraan syrjivien toimenpiteiden välinen erottelu ei ole relevanttia.” löytyy valintakoe kirjan sivulta 157.

Väittämä B. ”SEUT 34 artiklan (eli jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet) tulkinnassa on viime aikoina kiinnitetty erityistä huomiota siihen, rajoittaako jokin kansallinen toimenpide muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden pääsyä markkinoille.” pitää paikkansa. Valintakoe kirjan sivulla 110 lukee: ”Viime aikoina sekä oikeuskirjallisuudessa että oikeuskäytännössä (esim. C-110/05 komissio v Italia) on kiinnitetty erityistä huomiota SEUT 34 artiklan tulkinnassa siihen, rajoittaako jokin kansallinen toimenpide muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden pääsyä markkinoille (ns. market access -testi).”

Väittämä C. ”EY-tuomioistuin katsoi Trailers-tapauksessa tavarakaupan määrällisten rajoitusten olevan perusteltavissa jonkin SEUT 36 artiklassa (oikeuttamisperusteet: ”Mitä 34 ja 35 artiklassa [eli tuonnin ja viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet] määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.”) luetellun yleistä etua koskevan syyn tai pakottavien vaatimusten takia. Trailers-ratkaisussa todettiin liikenneturvallisuus sellaiseksi ”yleistä etua koskevaksi pakottavaksi syyksi”, jolla tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset voidaan perustella.” pitää paikkansa. Tämä väittämäkohta ”EY-tuomioistuin katsoi Trailers-tapauksessa tavarakaupan määrällisten rajoitusten olevan perusteltavissa jonkin SEUT 36 artiklassa luetellun yleistä etua koskevan syyn tai pakottavien vaatimusten takia. Trailers-ratkaisussa todettiin liikenneturvallisuus sellaiseksi ”yleistä etua koskevaksi pakottavaksi syyksi”, jolla tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset voidaan perustella.” löytyy valintakoe kirjan sivulta 156.

Väittämä D. ”Suoraan syrjivällä toimenpiteellä tarkoitetaan sitä, että jäsenvaltion toimenpide kohtelee erotuksetta kotimaisia ja toisesta jäsenvaltiosta tulevia tuotteita, mutta käytännössä toisesta jäsenvaltiosta tulevat tuotteet joutuvat jäsenvaltion markkinoilla kotimaisia tuotteita epäedullisempaan asemaan.” ei pidä paikkaansa. Jotta väittämä pitäisi paikkaansa, tulisi sen kuulua näin: ”Välillisesti syrjivällä toimenpiteellä [ei suoraan syrjivällä toimenpiteellä] tarkoitetaan sitä, että jäsenvaltion toimenpide kohtelee erotuksetta kotimaisia ja toisesta jäsenvaltiosta tulevia tuotteita, mutta käytännössä toisesta jäsenvaltiosta tulevat tuotteet joutuvat jäsenvaltion markkinoilla kotimaisia tuotteita epäedullisempaan asemaan.”

”Suoraan syrjivällä toimenpiteellä tarkoitetaan puolestaan sitä, että toisesta jäsenvaltiosta tulevia tuotteita kohdellaan eri tavoin kuin kotimaisia tuotteita niin, että ne joutuvat kotimaisia tuotteita epäedullisempaan asemaan markkinoilla.” (Raitio, s. 157.)

9. Väittämä A. ”Baumbast-tapaus liitti välittömän vaikutuksen EU-kansalaisten liikkumisvapautta koskevaan SEUT 21 artiklaan (SEUT 21 artiklassa todetaan EU:n kansalaisen oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella tietyin edellytyksin).” pitää paikkansa. Ks. valintakoe kirjan sivu 167: ”EY-tuomioistuin on vuonna 2002 julkaisemassaan Baumbast -tapauksessa (C-413/99) katsonut, että SEUT 21(1) artiklalla on välitön vaikutus. Baumbast -ratkaisu on sikäli erikoinen, että se liitti välittömän vaikutuksen artiklaan, joka ei sanamuotonsa perusteella vaikuta ehdottomalta.” ”SEUT 21 artiklaan voidaan suoraan vedota kansallisissa viranomaisissa ja tuomioistuimissa yksittäisen EU-kansalaisen oikeuksien ja erityisesti hänen perheyhteyksiensä turvaamiseksi.” (Raitio, s. 168.)

Väittämä B. ”Silloinen EY-tuomioistuin katsoi Baumbast-tapauksessa, että EU-kansalaisen lapsilla, jotka ovat asettuneet jäsenvaltioon silloin, kun vanhempi (EU-kansalainen) käytti oleskeluoikeuksiaan siirtotyöläisenä tässä jäsenvaltiossa, on oikeus oleskella siinä maassa osallistuakseen perusopetukseen. Lapsilla on oleskeluoikeus vain niin kauan kuin se vanhemmista, joka on EU-kansalainen, on siirtotyöläisenä vas-

taanottavassa jäsenvaltiossa.” ei pidä paikkaansa. Silloinen EY-tuomioistuin nimittäin katsoi Baumbast-tapauksessa, että ”EU-kansalaisen lapsilla, jotka ovat asettuneet jäsenvaltioon silloin, kun vanhempi käytti oleskeluoikeuksiaan siirtotyöläisenä tässä jäsenvaltiossa, on oikeus oleskella siinä maassa osallistuakseen peruskoulutukseen. Sillä seikalla, että ainoastaan toinen vanhemmista on EU-kansalainen eikä enää siirtotyöläinen vastaanottavassa jäsenvaltiossa tai että lapset itse eivät ole EU-kansalaisia, ei ole tältä osin mitään merkitystä. Kun lapsilla on oikeus oleskella vastaanottavassa jäsenvaltiossa osallistuakseen siellä peruskoulutukseen, tätä on tulkittava niin, että lasten tosiasiallisena huoltajana oleva vanhempi saa säännöksen mukaan kansalaisuudesta riippumatta oleskella lasten kanssa mainitun oikeuden käyttämisen helpottamiseksi huolimatta siitä, että se vanhemmista, joka on EU-kansalainen, ei ole enää siirtotyöläinen vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Tilanne ei olisi lasten kannalta muuttunut siinä tapauksessa, että vanhemmat olisivat eronneet. EU-kansalainen, jolla ei enää ole oleskeluoikeutta vastaanottavassa jäsenvaltiossa siirtotyöläisenä, saattoi siis tietyin edellytyksin saada siinä maassa oleskeluoikeuden EU-kansalaisena suoraan SEUT 21(1) artiklan nojalla.” (Raitio, s. 168.)

Väittämä C. ”Baumbast-ratkaisu kuvaa sitä, että EU-oikeudessa yksittäisen EU-kansalaisen oikeusturvaa ei voida tarkastella pelkästään sen perusteella, mitä oikeuksia voidaan johtaa suoraan työntekijän statuksesta.” pitää paikkansa. Ratkaisua selventävä väittämäteksti ”Baumbast-ratkaisu kuvaa sitä, että EU-oikeudessa yksittäisen EU-kansalaisen oikeusturvaa ei voida tarkastella pelkästään sen perusteella, mitä oikeuksia voidaan johtaa suoraan työntekijän statuksesta.” löytyy sivulta 169.

Väittämä D. ”EU-kansalaisuus vaikuttaa lisänneen EU:n niin sanottua sosiaalista ulottuvuutta.” pitää paikkansa. Väittämän D. teksti ”EU-kansalaisuus vaikuttaa lisänneen EU:n niin sanottua sosiaalista ulottuvuutta.” löytyy valintakoeikirjan sivulta 170. Raitio kirjoittaa sivulla 169 lueteltuihin oikeustapauksiin viitaten, että ”[k]uten näistä yksittäisistä esimerkeistä havaitaan, EU-kansalaisuus vaikuttaa lisänneen EU:n ns. sosiaalista ulottuvuutta, sillä EU-kansalaisuuteen liittyvän oleskeluoikeuden kautta varsinkin taloudellisesti epäaktiivisten kansalaisten oikeussuoja sosiaaliturvan alalla on kohentunut. On silti huomattava, ettei oikeus erinäisiin sosiaalietuuksiin ole ehdoton, vaan se riippuu monista yksittäisistä tekijöistä, esimerkiksi hakijan riittävästä yhteydestä vastaanottavan jäsenvaltion maantieteellisiin työmarkkinoihin tai yhteiskuntaan. Edellytyksenä on myös, että hakijan oleskelu vastaanottavassa jäsenvaltiossa on laillista.” (Raitio, s. 170.)

10. Sisämarkkinoiden toteuttamisen osalta SEU 3(3) artiklassa pyritään nykyisin Euroopan kestävään kehitykseen. Euroopan kestävä kehityksen perustana mainitaan useita seikkoja. Vain kohdassa D. mainittu ”täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous” kuuluu joukkoon. Valintakoeikirjan sivulla 104 nimittäin lukee, että ”[s]isämarkkinoiden toteuttamisen osalta SEU 3(3) artiklassa pyritään nykyisin Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana mainitaan seuraavat seikat:

- tasapainoinen talouskasvu ja hintavakaus,
- täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous sekä
- korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen.”

Väittämät A.–C. (vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueen tarjoaminen unionin kansalaisille, sosiaalisen syrjäytymisen ja syrjinnän torjuminen ja sisämarkkinoiden toteuttaminen) viittaavat SEU 3 artiklassa määriteltyihin unionin muihin tavoitteisiin. Ks. Raitio, s. 12–13: ”Unionin tavoitteita on määritelty SEU 3 artiklassa, jossa todetaan ensinnäkin unionin päämääränä olevan edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia. Ehkä pikemminkin keinoina näiden päämäärien tavoittamiseen 3 artiklassa todetaan mm. unionin tarjoavan kansalaisilleen vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueen, toteuttavan sisämarkkinat sekä perustavan talous- ja rahaliiton. Lisäksi SEU 3 artiklan mukaan unioni mm. torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää, edistää jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta, kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta sekä vaalii ja puolustaa arvojaan ja etujaan kansainvälisissä suhteissaan.”

Tehtävä 3

1. Vahingonkorvausvastuu jaetaan sopimusperusteiseen ja sopimuksenulkoiseen (deliktiperusteiseen) vahingonkorvausvastuuseen (1 p). Vahingonkorvauslakia sovelletaan ainoastaan sopimussuhteen ulkopuolisiin vahinkoihin, ei sopimusperusteisiin vahinkoihin, toisin kuin SOP ilmeisesti olettaa (1 p).

(Kahden pisteen saaminen edellyttää, että jaottelu on tehty oikein ja että jaottelua on osattu soveltaa tehtäväännossa annettuihin tietoihin). (Pönkä, s. 158.)

2. Yhteiskuntavastuun tuottamisen on oltava aina yhteydessä yhtiön toiminnan tarkoitukseen, joka on yleensä voiton tuottaminen. Muussa tapauksessa yhtiöt toimivat toimintansa tarkoitusta vastaan (OYL 1:8) ja syyllistyvät laittomaan varojen jakoon (OYL 13:1.3) (yhteensä 1 p, pisteen saaminen ei edellytä pykälänumeroiden vaan niiden tietosisällön osaamista.). Osakeyhtiöt eivät siten voi kampanjoida uudistuksia vastaan, ellei toiminnalla ole myös voiton tavoittelun tarkoitusta esimerkiksi siten, että kampanja parantaa yhtiöiden julkista kuvaa (1 p). (Pönkä, s. 35–37 69–71.)

(Ensimmäisen pisteen saaminen edellyttää, että hakija on maininnut vähintään voiton tuottamisen tarkoituksen ja toiminnan tarkoituksen vastaisuuden. Toisen pisteen saaminen edellyttää, että tätä tietoa on sovellettu tehtävänkuvauksen tietoon ja mainittu yhtiön hyöty ja julkisuus kuvan parantuminen. Vaihtoehtoisesti kahteen pisteen on voinut oikeuttaa vastaus, jossa on riittävällä tavalla analysoitu yhtiön tarkoitusta ja johdon suunnitelmia suhteessa siihen.)

3. C).

Perustelut

A) Väärin. OYL 13:3 asettaa kaksiosaisen varojenjakotestin. Toisen osan mukaan varojen jakaminen ei ole mahdollista, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Tässä tapauksessa toinen edellytys ei täyty, koska yhtiö on tehtävänkuvauksen perustella maksukyvytön. (Pönkä, s. 196–197.)

B) Väärin. Lähtökohtaisesti palveluiden vapaa liikkuvuus ulottuu myös liikennesektoriin. Maantiekuljetusten kabotaasista säädetään kuitenkin asetuksessa, jossa siinä määrin protektionistisia piirteitä, ettei palveluiden vapaa liikkuvuus esteittä toteudu. (Raitio, s. 173–174.)

C) Oikein. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, jos tilintarkastaja tai osakkeenomistajat, joilla on yhteensä kymmenesosa yhtiön osakkeista, vaativat sitä kirjallisesti tietyn asian käsittelyä varten. Rainerilla on 3/20 osaketta. Rainer voi siten kirjallisesti vaatia ylimääräistä yhtiökokousta. (Pönkä, s. 122.)

D) Väärin. Poikkeuksen määräenemmistöperiaatteesta muodostuvat osakkeenomistajan suostumusta edellyttävät päätöksentekotilanteet, joissa suostumus on hankittava myös sellaisilta osakkeenomistajilta, jotka eivät ole läsnä yhtiökokouksessa. Osakeyhtiölain mukaan yksi tällainen tilanne on se, että osakkeenomistajan maksuvelvollisuutta yhtiötä kohtaan lisätään. (Pönkä, s. 134.)

4. B), D) ja Schmidberger (2 p).

Perustelut

A) Väärin. Toimitusjohtaja on osakeyhtiölain mukaan vapaaehtoinen toimielin. Osakeyhtiöllä on oltava toimitusjohtaja vain, jos yhtiöjärjestys velvoittaa hallituksen valitsemaan toimitusjohtajan. (Pönkä, s. 149.)

- B) Oikein. Selvitystilaan asettamista koskeva oikeus on yhtiön velkojalla. Rainer on lainannut yhtiölle ja rahaa on siten velkoja-asemassa suhteessa yhtiöön. Rainerilla on oikeus hakea osakeyhtiön asettamista selvitystilaan. (Pönkä, s. 228.)
- C) Väärin. Jos yhtiön puolesta tehdään oikeustoimia vielä sen purkaututtua, toimisto päättäneet ovat yhteisvastuussa sitoumusten täyttämistä. Vastuussa toimista ovat siten yhteisvastuullisesti Liisa ja Pena, ei yhtiö. (Pönkä, s. 230.)
- D) Oikein. Toimitusjohtajan asuinpaikan on kuitenkin oltava Euroopan talousalueella, jollei rekisteriviranomainen myönnä yhtiölle lupaa poiketa tästä vaatimuksesta. (Pönkä, s. 147.)
- E) Väärin. Unionin kansalaisen liikkumisvapautta voidaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden perusteella rajoittaa vain henkilön oman käyttäytymisen perusteella. Uhan on oltava vakava ja todellinen. Perusteeseen ei saa vedota taloudellisesta syystä. (Raitio, s. 164.)
- F) Schmidberger. (Raitio, s. 149.)

5. Lainsäädäntöehdotuksissa asetetaan suomalainen osakkeenomistaja ja mahdollinen toimitusjohtaja parempaan asemaan kuin ulkomainen. Tässä yhteydessä on huomioitava, että unionin jäsenvaltio ei saa suosia omia kansalaisiaan muiden jäsenvaltioiden kansalaisten kustannuksella, mihin ehdotettu sääntely väistämättä johtaisi. Sääntely olisi siis mitä todennäköisimmin unionin oikeuden vastaista. (Raitio, s. 57–58.)

(1 p oikeudellisesta argumentaatiosta ja 1 p syrjintäperiaatteen sisällöstä. Kahden pisteen saaminen edellyttää, että unionin oikeuden syrjintäperiaate on huomioitu ja sitä on osattu soveltaa tehtävänannossa annettuihin tietoihin. Vaihtoehtoisesti 1 pisteen on voinut saada pohtimalla pääoman vapaata liikkuvuutta tai työntekijöiden vapaata liikkuvuutta. Kahta pistettä ei ole voinut saada, jos kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää ei vastauksessa ole mainittu. Hakijoiden on myös oletettu ymmärtävän, että yleinen syrjintä on eri asia kuin unionin oikeuden mukainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä, johon viittaamista kahden pisteen arvoinen suoritus on edellyttänyt.)

Tehtävä 4

a) Perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. (1 p) (Raitio, s. 22, 96, 101.) Unionin oikeuden soveltaminen tarkoittaa sitä, että soveltamisessa on kyse vähintään kahdesta EU-oikeuden normista, joista toinen on perusoikeuskirjasta. (1 p) (s. 101.) Ossin tapaukseen soveltuvat perusoikeuskirjan artiklan lisäksi esim. SEUT 157(4) artikla ja työelämän tasa-arvodirektiivi 2006/54/EY (1 p; riittää, että vain toinen perusoikeuskirjan ulkopuolisista normeista mainitaan, sisältöä ei tarvitse toistaa) (s. 69). Perusoikeuskirja tulee Ossin tilanteessa sovellettavaksi, koska tilanteeseen soveltuu ainakin kaksi EU-oikeuden normia, joista yksi on perusoikeuskirjasta. (1 p)

b) EY-tuomioistuin ei ole sallinut sitä, että aliedustetun sukupuolen edustajalle annetaan automaattinen etusija, jos hakijat ovat yhtä päteviä (C-450/93 Kalanke). (1 p) (s. 71.)

(Säännön voi vaihtoehtoisesti esittää Marschall-tapauksen (C-409/95) pohjalta seuraavasti: sallittua vaikuttaa olevan se, että aliedustetun sukupuolen edustajalle annetaan etusija, joka ei ole ehdoton, jos hakijat ovat yhtä päteviä.)

Haastattelijan mukaan naishakijan valitseminen kahdesta yhtä pätevistä hakijasta on ”normaali käytäntö”, joka viittaa EY-tuomioistuimen kieltämään automaattiseen etusijaan. Naishakijan suosiminen ei siis ollut sallittua Ossin tilanteessa. (1 p)

(Alakohdassa b oli olennaista tuoda esille se, että yhtä pätevien hakijoiden kohdalla suosimisen sallittavuus on kiinni menettelyn automaattisuudesta. Soveltamispisteen saattoi saada myös sellaisesta vastauksesta, jossa suosimista oli päädytty pitämään Ossin tilanteessa sallittuna. Tämä kuitenkin edellytti sitä, että vastauksesta näkyi selvästi ”normaali käytäntö”-ilmaisun merkitys sen kannalta, onko kyseessä EY-/EU-tuomioistuimen kieltämä ehdoton etusija. Jos hakija on pitänyt suosimista sallittuna eikä tällaista pohdintaa ollut, soveltamispistettä ei ole annettu. Tehtävänannossa mainitaan, että Ossi ja naishakija ovat yhtä päteviä, joten pätevyyseron pohtimisesta ei ole saanut pisteitä.)

c) Kyllä, kunhan naishakija on riittävän pätevä. Edellytyksenä on myös, ettei hänen ja Ossin pätevyysero ole liian suuri. (1 p) (s. 71.)

(Pisteen sai, kun vastasi kysymykseen ”kyllä, kunhan naishakija on riittävän pätevä” ja mainitsi lisäksi yhden seuraavasta neljästä edellytyksestä (osin päällekkäisiä): pätevyysero ei saa olla liian suuri, menettely ei saa olla vastoin asiallisuusvaatimusta, yksittäisten hakijoiden ansiot arvioidaan avoimesti/objektiivisesti, toimien on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Perustuu EY-tuomioistuimen Abrahamsson-tapaukseen.

Alakohdassa c piti keskittyä siihen, millä edellytyksillä vähemmän pätevän naisen suosiminen voi olla sallittua. Automaattisuuden ja tapauskohtaisen harkinnan pohtimisesta ei saanut pisteitä, koska alakohdan c kysymyksenasettelussa pyydettiin arvioimaan menettelyn sallittavuutta nimenomaan tilanteessa, jossa suosiminen on tapauskohtaista.)

d) Eurooppaoikeuden ensisijaisuus -periaatteesta seuraa, että eurooppaoikeuden kanssa ristiriitaisen kansallisen normin soveltaminen on kiellettyä. (1 p) Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että eurooppaoikeuden vastainen kansallinen lainsäädäntö olisi tällaisessa tilanteessa pätemätöntä, sillä EU-tuomioistuimella ei ole kompetenssia lausua kansallisen lainsäädännön pätevydestä. (1 p) (s. 27.) Naishakijoiden automaattista suosimista koskeva Suomen lain säännös tulisi siis jättää soveltamatta, koska se olisi ristiriidassa eurooppaoikeuden kanssa. (1 p)

(Tehtävänannon mukaisesti alakohdassa d piti arvioida tilannetta nimenomaan eurooppaoikeuden ensisijaisuus -periaatteen kannalta, ei esimerkiksi vilpittömän yhteistyön periaatteen näkökulmasta. Keskeistä oli tuoda esille, että ensisijaisuusperiaate vaikuttaa lainsäädännön soveltamiseen.)

Yleisiä huomioita tehtävästä ja sen arvosteluperusteista

Vastaus perustuu kirjaan Raitio, Juha: Euroopan unionin oikeuden periaatteet ja perusvapaudet.

Arvosteluperusteissa on selostettu asioita osittain laajemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin pisteiden saamiseen on vaadittu. Pääsykoekirjan asiat on voinut ilmaista omin sanoin, kunhan tarvittava yksityiskohtaisuuden ja tarkkuuden taso on täytynyt. Artikla- ja direktiivinumeroiden ja tapausten nimien ja numeroiden muistamista ei ole vaadittu.

Tehtävän alakohdista ei ollut mahdollista saada puolikkaita pisteitä. Kuhunkin pisteeseen on siten oikeuttanut ainoastaan vastaus, joka on täyttänyt kokonaiselle pisteelle asetetut kriteerit.

Soveltamispisteiden saaminen on kaikissa alakohdissa edellyttänyt riittävän selkeästi ilmaistua johtopäätöstä siitä, miten kysytty sääntö soveltuu Ossin tapauksen tosiseikkoihin. Oikeasta johtopäätöksestä ei ole saanut pisteitä, jos perustelut ovat väärät tai irrelevantit sen kannalta, mitä on kysytty, tai jos perustelut puuttuvat.

Vastausten arvostelu perustuu kokonaisarvosteluun, joten vastauksen selkeydellä ja johdonmukaisuudella on ollut vaikutusta pistemäärään. Arvosteluperusteiden pistehyvytykset ovat siksi vain suuntaa antavia. Hakija ei ole saanut pistettä, vaikka olisikin arvioinut tiettyä seikkaa oikein, jos vastaus sisältää myös ristiriitaista tai väärää tietoa kyseisestä seikasta. Sinänsä paikkansapitävien asioiden selostamisesta ei ole saanut pisteitä, jos niitä ei ole kysytty.

Tehtävä 5

Tehtävässä on ollut kyse ennakkoperinnöstä ja lakiosajärjestelmästä. Pistehyvityksen kannalta keskeistä on ollut ottaa kantaa tehtävänannossa esitettyihin tapahtumiin siltä kannalta, millä tavoin nämä tulee ottaa huomioon Z:n lakiosaa määriteltäessä. Toisaalta on tullut ottaa kantaa käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuuteen muutoinkin.

Valintakoekirjallisuudessa aihetta on käsitelty teoksen Kangas, Urpo: Suomalaisen siviilioikeuden juuret, esimerkkinä perhe- ja jäämistöoikeus, Helsinki 2017, erityisesti sivuilla 145–171. Asianmukaisen vastauksen antaminen on osittain edellyttänyt myös teoksen eri puolilla ilmaistujen tietojen yhdistelemistä. Täyteen pistehyvitykseen (10 p) oikeuttavassa vastauksessa on tullut tuoda esille erityisesti seuraavat seikat.

(a) Avopuoliso L:lle annettu 100.000,00 euron lahja ei ole ennakkoperintöä, koska tällainen voidaan antaa vain rintaperilliselle tai muulle perillisasemassa olevalle. Sitä ei siten voida ottaa huomioon Z:n lakiosaa ja laskennallista jäämistöä määriteltäessä. Avopuolisolle annettu lahja voisi lakiosan yhteydessä tulla otetuksi huomioon vain siinä tapauksessa, että kyse olisi testamenttiin rinnastuvasta lahjasta. Tästä ei kuitenkaan tapauksessa voi olla kyse, koska lahjaa ei ilmeisesti ole annettu sellaisissa olosuhteissa, jossa perittävä P olisi ollut tietoinen tulevasta kuolemastaan (P on kuollut auto-onnettomuudessa). (2 p)

(b) X on P:n rintaperillinen, joten ennakkoperintöolettaman mukaisesti kiinteistössä on kyse sellaisesta lahjasta (tätä ei ole kumottu), joka otetaan lakiosalaskelmassa huomioon. Kun muuta ei ole kerrottu, kiinteistö on katsottava lahjoitetun X:lle ja tämän avopuoliso G:lle yhtä suurin osuuksin. Koska G ei ole perillisasemassa P:hen nähden eikä G ole X:n aviopuoliso, ei G:n osuutta kiinteistöstä oteta huomioon Z:n lakiosalaskelmassa. Ennakkoperintö arvostetaan lahjan antamishetken arvoon, jolloin se on otettava huomioon 400.000,00 euron arvosta. Laskennalliseen jäämistöön kuuluu siten kiinteistön osalta vain G:n samaa osuus 200.000,00 euroa. (3 p)

(c) Rintaperilliselle Y:lle vuosina 2000–2002 annettua koulutusavustusta 30.000,00 euroa ei voida ottaa ennakkoperintönä huomioon, koska alaikäiselle rintaperilliselle annettua lahjaa ei voida tällaisena pitää, elleivät nämä ole erityisen suuria. Toisella paikkakunnalla asuneelle Y:lle kolmen vuoden aikana kuukausittain annettua noin 830,00 euron avustusta ei voitane pitää erityisen suurena. Sen sijaan ennakkoperintöolettaman mukaisesti ulkomailla tapahtuvaa opiskelua varten annettu 40.000,00 euron avustus otettaneen laskennallisessa jäämistössä huomioon, koska ennakkoperintö-olettamaa ei ole suljettu pois (Y on ollut täysi-ikäinen). (2 p)

(d) Näin ollen P:n laskennallisen jäämistön arvo Z:n lakiosaa laskettaessa on 240.000,00 euroa. Tämä jaettuna kolmelle perilliselle tekee 80.000,00 euroa, josta lakiosa on puolet eli 40.000,00 euroa. Käräjäoikeuden olisi tullut velvoittaa 120.000,00 euron sijaan suorittamaan lakiosan täydennystä 40.000,00 euroa. (1 p)

(e) Lakiosan täydennyskanne on pantava vireille vuoden (1) kuluttua siitä, kun perillinen on saanut tiedon perittävän kuolemasta ja hänen oikeuttaan loukkaavasta toimesta, kuitenkin viimeistään 10 vuoden kuluttua perittävän kuolemasta. Z on sinänsä nostanut lakiosan täydennyskanteen yhden vuoden (1) määräajassa saatuaan tiedon em. oikeustoimista, mutta vuonna 2017 nostettu kanne on nostettu vuonna 2006 kuolleen P:n jälkeen 10 vuoden määräajan jälkeen. Laki-osaoikeus on siten vanhentunut. Käräjäoikeuden olisi tullut jättää kanne tutkimatta. (1 p)

(f) Lakiosan täydennysvastuu on luonteeltaan yksilöllistä, mikä tarkoittaa, että lakiosan täydennykseen velvollisia ei voida velvoittaa yhteisvastuullisesti lakiosan täydentämiseen. Jos lakiosan täydennykseen velvollinen ei kykene suorittamaan täydennysvelvollisuuttaan, tämä koituu laki-osaan oikeutetun vahingoksi. Käräjäoikeuden ratkaisu on siten virheellinen siltä osin kuin se on velvoittanut perilliset yhteisvastuullisesti suorittamaan Z:lle lakiosan täydennystä. (1 p)

Mainitut seikat huomioiden vastaukset on arvioitu ottaen huomioon kukin vastaus kokonaisuutena. Kokonaisarvioinnissa on kiinnitetty huomiota erityisesti siihen, että vastaus ei sisällä keskenään ristiriitaisia toteamuksia, siinä on selkeästi ilmaistu sääntö ja sen sovellus, ilmaisutapa on selkeä ja yksiselitteinen, vastauksen rakenne johdonmukainen eikä vastaukseen ole sisällytetty seikkoja, jotka ovat tehtävänantoon nähden johdatteluita, taustoituksia taikka sellaisia, joilla ei ole välitöntä merkitystä tapauksen ratkaisemisessa. Valintakoemateriaalin ulkopuolisista oikeaankaan osuneista toteamuksista ei ole myönnetty pistehyvitystä.

Mallivastauksessa esitetyt asiat on informatiivisuussyistä kirjoitettu laajempaan muotoon kuin mitä on edellytetty täyden pistehyvityksen saamiseksi.